

månedsmagasinet

Skolen

FEBRUAR 2007 - NUMMER 5 ÅRGANG 13

Tema Internet-sikkerhed

**Uvidenhed og berøringsangst
præger voksnes syn på børn og unges
brug af medier. Kan vi med rette tale
om en teknologisk generationskløft?**

Temaartikler

Medierådet for Børn og Unge • Red Barnet • Institut for Menneskerettigheder
Arto • Det Kriminalpræventive Råd • Ph.d.-studerende Malene Charlotte Larsen
Microsoft • Instituttet for Fremtidsforskning • Cyberhus • Forbrugerombudsmanden

Redaktør

Signe Ramstedt Bertelsen

Indlæg kan sendes til

redaktion@notorius.dk

Deadline 19. Februar

Næste udgivelse

Marts 2007

Layout

CPH Design

Grafisk tilrettelæggelse

Betina Mauritzen

Forsidebillede

Jean Schweitzer

www.cliclac.dk

Illustrationer

Pia Olsen / www.piaolsen.com

Tryk

Teknik Grafisk ApS

www.teknikgrafisk.dk

Forlag og annoncesalg

Notorius a/s

Meinungsgade 8 D

2200 København N

Tlf. 35 81 21 21

www.notorius.dk

grafik@notorius.dk

Dette er en webversion

Annoncemateriale

– mærket med ordrenr.

kan sendes til Notorius på

ovenstående adresse.

Månedsmagasinet Skolen

– udkommer til samtlige folkeskoler, privatskoler og seminarer i hele landet.

Med støtte fra Jeres lokalområde skaber vi et politisk uafhængigt forum, hvor debatten er åben for alle med interesse for grundskolen. Lægfolk som fagfolk kan sætte deres sag på dagsordenen; alle holdninger og budskaber er velkomne. Ordet er dit...

Internet-sikkerhed

Februar 2007

4 Fra redaktøren

5 TEMA

Ny undersøgelse: En teknologisk generationskløft?

Malene Charlotte Larsen,

Institut for Kommunikation AAU

Gry Hasselbach, Medierådet for Børn og Unge

6 Sikker Internet Dag 2007

Anne Rahbek, Medierådet for Børn og Unge

9 Arto – en anden vinkel

Dan Poulsen, Arto.dk

12 Årqr'man din'KÆ||ING!

Sara Månsson, Det Kriminalpræventive Råd

15 Kys, kærlighed, trusler og chikane

Marianne Pihl, Red Barnet

18 Til Kamp mod 'fakerner'

Malene Charlotte Larsen,

Institut for Kommunikation AAU

23 Markedsføring overfor børn og unge i digitale medier

Jørgen Fabricius, Forbrugerombudsmanden

26 Månedens profil:

Maglegårdsskolen i Gentofte

29 Fremtidens sikre internet

Klaus Æ. Mogensen,

Instituttet for Fremtidsforskning

32 Hvorfor interesserer Microsoft sig for børns sikkerhed på nettet?

Kirsten Pantou, Microsoft

34 Virkeligheden ind i skolen

Jørgen Toftegaard, KOMMUNI•CATION

36 Inddragelse, ejerskab og debat skaber sikre og kompetente internetbrugere

Anni Marquard, Cyberhus

40 Børns rettigheder på nettet

Rikke Frank Jørgensen og Christoffer Badse,

Institut for Menneskerettigheder

43 DEBAT

Kommunernes arbejde med skolen skal størres

Bertel Haarder, Undervisningsminister

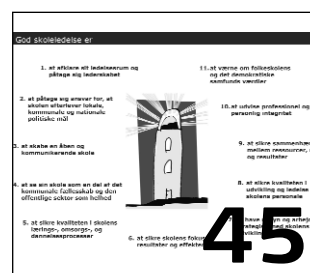
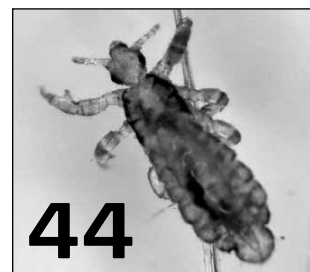
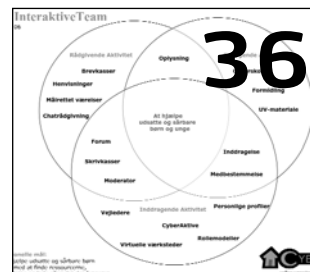
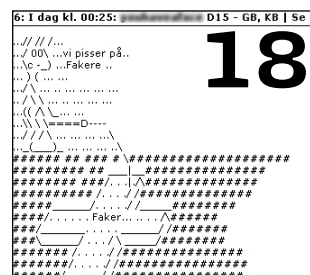
44 Lus på Skolen

Anette Morgen, norpharma a/s

45 MÅNEDENS KOMMENTAR

God skoleledelse er... Mirakel eller fyrtårn?

v/ Anker Mikkelsen

Sikker Internet Dag 2007

Leder

SIGNE RAMSTEDT BERTELSEN
Redaktør

I samarbejde med Medierådet for Børn og Unge kan vi i denne måned præsentere lidt af et særnummer. I anledning af Sikker Internet Dag 2007, som i år fejres den 6. februar, bringer vi en artikelserie med det formål at belyse konsekvenser – gode som dårlige – ved børn og unges brug af internettet. Og skal vi sige det selv, så synes vi, at det er lykket rigtig godt.

INTERNET-SIKKERHED i sammenhæng med børn og unges brug af nettet har i det seneste år været i medierne med jævne mellemrum. Et program om en sikker-chat-konsulent der ikke var helt fin i kanten, betød at mange opdagede at communities såsom Arto eksisterede. I forlængelse heraf har vi bedt redaktøren fra Arto om, at fortælle hvad Arto også er. Læs Dan Poulsens artikel Arto – en anden vinkel på side 13. Som med så meget andet er det heller ikke i denne sammenhæng rimeligt at generalisere, og påstå at den yngre generations medievaner blot er uhensigtsmæssige. Det er vigtigt, at vi husker, at der er to sider af medaljen. En forside og en bagside.

DE TRISTE HISTORIER om mobning, trusler og udnyttelse og de dertilhørende velbegrundede advarsler og bekymringer figurerer på den ene side. Og det er en side, der helt naturligt fylder i voksnes tanker, og som giver anledning til oplysende undervisning og diskussioner om webetik og den slags.

På den anden side står det faktum, at internet og mobiltelefoner er en vigtig del af mange børn og unges tilværelse. Teknologien betyder, at mennesker på tværs af nationaliteter og landsdele kan kommunikere og skabe positive kontakter. Og det er den yngre generation rigtig gode til. På deres egen måde indgår de unge i en moderne verden, der bedst beskrives med ord som globalisering og netværkskultur.

FREMTIDEN er rykket nærmere, og internettet er temmelig sikkert kommet for at blive. Det efterlader os uden anden mulighed end at lære at leve med den-

ne anarkiske størrelse, som en fremtidsforsker i artiklen Fremtidens sikre internet karakteriserer internettet. Flere af denne måneds skribenter skriver, at forældre og lærere i høj grad forsømmer at sætte sig ind i deres børn og unges hverdag. En hverdag der for rigtig manges vedkommende også leves i cyberspace. Hvad enten vi kan lide det eller ej.

KOMMENTARER, LÆSERBREVE og artikler modtager vi gerne.
Send en mail til redaktion@notorius.dk.

På www.skolemagasin.dk offentliggøres fremtidige temaer.

Med venlig hilsen
Signe Ramstedt Bertelsen

Ny undersøgelse: En teknologisk generationskløft?

AF MALENE CHARLOTTE LARSEN, CAND.MAG.,
PH.D.-STUDERENDE, INSTITUT FOR KOMMUNIKATI-
ON, AALBORG UNIVERSITET MALENEL@HUM.AAU.DK
OG GRY HASSELBALCH, CAND.MAG., PROJEKTMED-
ARBEJDER, AWARENESS NODE DENMARK, MEDIE-
RÅDET FOR BØRN OG UNGE GH@MEDIERAADET.DK

Ser børn, unge og deres forældre helt forskelligt på chat, kommunikation og mødesteder på internettet? Hvordan forholder forældre sig til deres børns brug af internettet, og hvordan oplever børn og unge selv deres kommunikation på mødesteder som Arto, Habbo Hotel eller Netstationen? Ny undersøgelse sætter fokus på forskellene på generationerne.

Børn og unges online-verden er for mange forældre mere lukket end en Schweizisk bankboks. Børn og unge bevæger sig behændigt rundt på chat-portaler og communities, de laver deres egne hjemmesider og profiler med billeder og lyd. Og så anvender de deres helt eget meningsfulde sprog, når de kommunikerer på nettet; et sprog, som består af ord, såvel som billeder og grafik. Det er et sprog, hvor ordene og billederne betyder mere eller andet end deres direkte betydning, hvor »en spade ikke bare er en spade«, men hvor de snarere markerer de unges brugeres sociale og kulturelle status og identitet.

Det har skabt en digital generationskonflikt mellem børn og deres forældre. Mange forældre har svært ved

at følge med, når det handler om deres børns internet-kommunikation, og børnene syntes ofte, at deres forældre er håbløst gammeldags og langt bagefter. Det skaber usikkerhed; en usikkerhed, der i nogle tilfælde kan føre til forbud fra forældres side. Men internettet er kommet for at blive, og mødesteder på internettet er blevet en naturlig forlængelse af mange børn og unges sociale hverdag. Vejen frem er derfor ikke forbud, men forståelse og viden om børn og unges online-verden. Forståelse og viden er forudsætningen for, at forældre kan give børn og unge de værktøjer, der skal til, for at de kan navigere sig uden om potentielle risici på nettet og få det bedste ud af deres online-oplevelser.

Medierådet for Børn og Unge sætter derfor i samarbejde med Ph.d.-studerende fra Aalborg Universitet, Malene Charlotte Larsen, i en ny undersøgelse fokus på forholdet mellem børn, unge og deres forældres holdning til kommunikation på internettet. Dette sker i form af to spørgeskemaer om brug af chatportaler, communities og mødesteder på internettet. Det ene spørgeskema er henvendt til forældre, og spørger ind til deres holdninger til deres børns kommunikation på internettet. Det andet skema er rettet mod børn og unge mellem 12 og 18 år og fokuserer på deres egne oplevelser på mødesteder på internettet. ■

Spørgeskemaerne udsendes i februar på Medierådets hjemmeside (www.medieradet.dk) og andre relevante portaler.

Sikker Internet Dag 2007

AF ANNE RAHBEK,
MEDIERÅDET FOR BØRN OG UNGE

Den 6. februar 2007 løber den internationale kampagne »Sikker Internet Dag« for 4. gang af stablen. Kampagnen er organiseret af Insafe – koordinator for et vidensnetværk under EU's Safer Internet Plus Programme – som på nuværende tidspunkt består af 26 nationale videnscentre fordelt på 24 Europæiske lande.

**Sikker
Internet
Dag
2007**

I Danmark har Medierådet for Børn og Unge siden 2004 fungeret som nationalt videnscenter for børn og unges brug af internettet og nye medier. Målet er at sikre børn og unge i deres brug af internettet og af medier, som benytter sig af andre former for netværks-teknologi.

Videnscenteret dækker områder som internettet, online-teknologi, indhold på mobile og stationære bredbånd, peer-to-peer fildeling og alle former for kommunikationsmedier i reel tid, som f.eks. chat via Internettet og instant messaging programmer, som børn og unge benytter i deres hverdag. Ligeledes dækkes områder som spam, filtre og hotlines. Opgaven er at formidle pålidelig og afbalanceret information om børn og unges brug af nye medier. Læs mere om medierådet på

www.medieraadet.dk

TALER DU INTERNETSK?

For børn og unge i Danmark er de nye teknologier for længst blevet en naturlig del af hverdagslivet. Men brugen af disse medier udgør fortsat en kilde til en kundskabskløft mellem generationerne. I en ny forskningsundersøgelse, hvori 9 europæiske lande deltog, viser de danske tal, at implementeringen af nye medier i skolen stadig lader meget tilbage at ønske.¹ Således ses det af undersøgelsen, at mens 97,6 % af danske børn og unge er internetbrugere, så siger 20 %, at de sjældent eller aldrig benytter internettet i skolen. Faktisk er næsten halvdelen af de adspurgte børn i tvivl om, hvorvidt deres lærere er bekendte med internettet, og nogle mener, at de ved mere om nettet end deres lærere. Tallene viser samtidig, at mange børn og unge ikke har tilstrækkelig viden om f.eks. informationssøgning på

nettet og ønsker mere undervisning i kritisk brug af medierne.

Tallene afspejler en berøringsangst, der generelt præger skolernes forhold til de nye medier og ikke mindst spørgsmålet om implementeringen af disse i undervisningen. Det samme afspejles af de tilfælde, hvor forskrækkelse over de risici, der knytter sig til eksempelvis mobiltelefoner og internet, har ført til direkte forbud mod brug af disse

medier i danske skoler.

I Medierådet for Børn og Unge betragter man ikke forbud og censur som vejen til bedre internetsikkerhed for børn og unge. Tværtimod arbejdes der for oplysning og uddannelse af børn og unge til de nye medier. Og den årlige kampagne Sikker Internet Dag udgør et vigtigt led i dette arbejde. Sekretariatschef i Medierådet Susanne Boe siger:

Ønsker man at kvalificere morgendagens voksne til at forholde sig udvælgende og kritisk, er et af midlerne, at børn og unge af i dag får indsigt i og kommer bagom mediernes prioriteringer af fortællinger om den nære og fjerne verden og lærer at forholde sig kritisk søgende og kreativt skabende i forhold til medierne. En forudsætning for, at dette kan lykkes, er, at der fra politisk hold er velvilje, såvel holdningsmæssigt som økonomisk, til at styrke medie- og it-undervisningen. Dermed vil fritidens mediekultur og skolens kultur kunne spille sammen, hvilket er en forudsætning for at løse den dannelsesopgave, der er afgørende for børns og unges udvikling i dag.

Ole Christensen og Birgitte Tufte. Skolekultur/Mediekultur.
Modspil eller medspil. CVU 2005

Gennem afholdelsen af en international kampagne som Sikker Internet Dag får vi for det første mulighed for at sætte fokus på den vigtige opgave, der ligger foran os – nemlig, hvordan vi sikrer børn og unge i deres færdsel på nettet.

For det andet får vi i forbindelse med kampagnen lejlighed til at tilbyde blandt andet lærerne nogle konkrete værktøjer til undervisningen med medierne – i år tilbydes undervisningsforløb i tilknytning til Insafes skolekonkurrence.

For det tredje giver dagen os mulighed for at gøre opmærksom på alle de øvrige gode værktøjer, som allerede er udviklet og står til rådighed for blandt andet lærerne.

INTERNATIONAL KONKURRENCE FOR SKOLER

Som optakt til Sikker Internet Dag lavede Insafe i fællesskab med netportalen eTwinning i efteråret en international konkurrence for skoleklasser fra EU, Norge, Island, Bulgarien og USA. Klasserne blev krydset i transnationale par og har igennem de sidste måneder i fællesskab udviklet oplysningsmateriale - plakater, film, foldere m.v. - indenfor et af tre temaer: E-privacy, Netikette og Billedets magt. Til hvert af de tre temaer har Insafe udviklet undervisningsoplæg med forslag til indhold samt workshops.

De deltagende klasser vil fremvise deres resultater i 2007 udgaven af Blogathon – en blog, som åbner hvert år på Sikker Internet Dag. Samme dag vil i alt 4 skolepar blive præmieret. Der er en præmie pr. tema

og en præmie for det mest innovative bidrag. Præmierne vil være skræddersyede i forhold til de enkelte skolars behov: Hardware, Software, Bredbåndsadgang mv.

Læs mere om konkurrencen på:

www.insafe.org og

www.eTwinning.net

DANSKE SKOLEELEVER SOM DELTAGERE

Blandt de danske deltagere i årets konkurrence er 4. e fra Maglegårdsskolen i Gentofte. Og for klasselærer Gitte Tjellesen, som har taget initiativ til deltagelsen, er dette ikke første gang, hun deltager i Sikker Internet Dag. I 2006 deltog hun således med sin daværende 6. klasse. Om dette projekt siger hun:

»Det var en stor oplevelse at deltage. Ikke

mindst rykkede det ved elevernes holdninger i en positiv retning til en øget bevidsthed om god adfærd på nettet«

I år besluttede Gitte Tjellesen at tilmelde sin fjerdeklasse til konkurrencen og kaste sig ud i projektforløbet om »Billedets magt«. Valget af dette tema skyldes ifølge Gitte Tjellesen, at emnet »billeder« er tilstrækkelig konkret til, at elever på omkring 10 år kan få noget ud af at arbejde med det.

I undervisningen er der med udgangspunkt i Insafes undervisningsoplæg, blevet arbejdet med traditionelle billeder overfor digitale billeder. Diskussionerne i klassen har blandt andet drejet sig om historien, som findes i billeder, om billeders sammenhæng med skrevne tekst og om spørgsmålet om billeders sandfærdighed.

DET SKER PÅ SIKKER INTERNET DAG DEN 6. FEBRUAR 2007

- Medierådet for Børn og Unge afholder pressemøde i Filmhuset i København. Her vil 4.e. fra Maglegårdsskolen præsentere deres bidrag til Insafe-konkurrencen, for Medierådets samarbejdspartnere og journalister
- Det virtuelle værested Cyberhus afholder et fysisk arrangement for en gruppe børn der ligeledes har deltaget i skolekonkurrencen indenfor temaet Billedets magt. Børnene vil være i direkte kontakt med børnene i filmhuset via webcams.
- Hos Microsoft Denmark udsendes medarbejde til 100 sjællandske skoler, hvor de vil holde foredrag for lærere omkring børns og unges netvaner og om veje til sikrere brug af internettet.
- Hos landets biblioteker har man i år valgt at sætte fokus på forældres rolle i forbindelse med internet-sikkerhed. Det gøres blandt andet ved uddeling af quizzer og debat spil til forældre der besøger bibliotekerne.
- Også i den virtuelle verden vil dagen blive markeret. Det kendte chatsite for børn Habbo Hotel afholder i anledning af Sikker Internet Dag et debattmøde i deres info-bus. Her kan Habbo Hotels brugere chatte med en ekspert om internetsikkerhed og webetik.

Som en del af konkurrencen er 4.e. blevet matchet med en engelsk skoleklasse. Gitte Tjellesen har i forbindelse med projektet oprettet en blog, hvorigennem eleverne i de to klasser kan udveksle holdninger til billeder på internettet. Som udgangspunkt for debatten har de danske elever taget digitale billeder af deres egen skole, som de har sendt digitalt til den engelske klasse. Fokus for disse billeder har blandt andet været billedets opbygning samt den gode historie i billedet.

4.e's videre arbejde med projektet vil tage udgangspunkt i det sandfærdige: kan man tro på det, man ser? Klassen skal i den forbindelse selv forsøge sig med at manipulere billeder. Det væsentlige i dette arbejde er ifølge Gitte Tjellesen elevernes bevidstgørelse

samt forsøget på at sætte ord på de tanker, de får, når de iagttager billeder.

»Mit mål for dette forløb er at bevidstgøre den enkelte elev; billeder kan ændres, billeder kan pludselig optræde på internettet uden ens tilladelse og skal der egentlig tilladelse til? Fortæller billeder og tekst altid sandheden?, Brugen af billeder i det daglige, den gode historie osv.

Dette er spørgsmål, som jeg synes er relevante at arbejde med i forhold til elevernes alder. På et senere tidspunkt vil andre aspekter af billeder – eks. spørgsmålet om billeder, der overskrider ens personlige grænser på den ene eller den anden måde, blive væsentlige. Ikke mindst når eleverne begynder at færdes på forskellige »social networking sites«.

QUIZ DIG TIL BEDRE VIDEN OM NETSIKKERHED

Som et andet oplagt redskab for undervisere til at tackle emner vedrørende sikker brug af internet og mediekompetencer, har Medierådet for Børn og Unge lanceret en ny online-quiz. Igennem denne quiz kan børn og unge evaluere deres internetadfærd og modtage sikkerhedstips, som er afstemt i forhold til deres svar.

Quizzen stiller spørgsmål til de 10-18åriges adfærd i forbindelse med brug af internet og mobile teknologier og sætter særligt fokus på børnenes reaktioner i forbindelse med risikofyldte situationer. Afhængigt af de svar de giver, tilbydes børnene en række tips og forslag til, hvordan de kan forbedre deres brug af teknologi. Quizzen findes online på <http://insafe-survey.eun.org>

NYE UNDERVISNINGSPAKKER PÅ DANMARKS UNDERVISNINGSPORTAL

Medierådet for Børn og Unge har desuden i fællesskab med IT og Telestyrelsen og Danmarks undervisningsportal emu.dk udarbejdet en række undervisningspakker med fokus på internetsikkerhed og webetik. Undervisningspakkerne er tilgængelige på www.emu.dk og beskrives yderligere i artiklen »Virkeligheden ind i skolen«. ■

1 Mediappro. Med støtte fra EU Kommissionen. 2006.

– en anden vinkel

AF DAN POULSEN,
REDAKTØR PÅ ARTO.DK
E-mail: ddp@freeway.dk

De sidste 10 år er mulighederne for kommunikation mellem mennesker vokset støt. Vi er ikke længere afhængige af brevpost og stationære telefoner, men har en lang række muligheder for gennem mobiltelefoner og Internettet at komme i kontakt med andre mennesker. Arto udgør en af disse muligheder.

Hjemmesiden har udviklet sig meget igennem de sidste par år, og er blevet et populært kommunikationsmiddel for børn og unge mellem 13 og 17 år. Hvor de unge er vokset op med computere og mobiltelefoner, og derfor forholder sig naturligt til medier som Arto, så står mange medlemmer af den forrige generation tilbage uden erfaring og med alt for lidt tid til at sætte sig ind i børn og unges mediebrug. Deres indtryk af Arto er derfor i høj grad baseret på, hvad de hører i nyhederne og læser i avisen. Oftest er det de negative aspekter, der lægges vægt på i medierne. Det betyder, at rigtig mange voksne får et generelt negativt syn på hjemmesiden. På trods af dette er der sta-

digvæk tusindvis af børn og unge, der hver dag bruger siden ganske ugeneret. Det vidner om, at der er lidt mere ved Arto end mange umiddelbart går rundt og tror.

OM ARTO

Arto så dagens lys i 1998. Artomania, som Arto dengang hed, bestod primært af vittigheder som brugere kunne lægge ud på siden og dele med andre. Dernæst kom muligheden for at skrive beskeder til hinanden samt oprette profiler, hvor de kunne skrive om sig selv samt knytte billeder til profilen. Med tiden blev dette udvidet til billedgallerier, personlige top 10 lister, vennebøger, blogs, artikler og meget mere. Sammen med et aktivt debatforum og en spænden-

de livechat blev Arto et populært sted at bruge tiden, om det så var i frikvarteret i skolen eller om aftenen hjemme på værelset. Arto er siden blevet de unges eget private univers. - Stedet hvor de kan definere sig selv overfor resten af verden.

IDENTITET

Profilerne er et vigtigt redskab til at møde nye mennesker på nettet. Det er en måde, hvorpå de unge kan fortælle andre, hvem de er, hvad de kan lide, og fortælle om hvem de har lyst til at tale med. Mange skriver om deres

FACTS OM ARTO

- Artomania var oprindelig en skoleside omkring kunst. Deraf navnet Art-O-Mania.
- Der findes over 550.000 aktive profiler på Arto, og siden bliver dagligt besøgt af godt 300.000 unge.
- Der bliver hver dag skrevet over en million beskeder og mails på Arto.
- Der er over 23.000 klubber på Arto, hvor brugere med samme interesser samles.
- Hver dag bliver der uploadet 50.000 billeder, som alle bliver checket af redaktionen.
- Over 130.000 unge skriver jævnligt dagbog i sidens blog-sektion.

hobbyer, deres kælenavne eller deres yndlingsbands. Profilen giver dermed brugerne mulighed for, at se en anden bruger an inden kontakten skabes. På den måde er det let at finde andre med samme interesser, og brugerne kan derved hurtigt danne sig et indtryk af, hvilken person de har med at gøre. Mange påbegynder deres første samtale med andre med udgangspunkt i hvad de har læst i vedkommendes profil.

VENNER FRA DEN VIRKELIGE VERDEN

Meget af den kommunikation, der foregår mellem brugerne, er med personer de kender fra den virkelige verden. Arto anvendes ikke kun til at finde nye venner, men bruges også i høj grad til at holde kontakt til klassekammerater, venner fra klubben eller lignende, ligesom man ser med mobiltelefoner og sms. Selvom man er hjemme og la-

Oftest er det de negative aspekter, der lægges vægt på i medierne. Det betyder, at rigtig mange voksne får et generelt negativt syn på hjemmesiden.

ver lektier, er der stadig mulighed for at tale med sine kammerater. At have adgang til mere end en halv million andre unge, giver mulighed for at finde venner, der deler samme interesser som en selv, uden at de nødvendigvis behøver at være fra ens nærområde.

NÅR DET GÅR GALT

Når en halv million unge mennesker er samlet på samme sted, er det desværre umuligt helt at undgå problemer. Der kan opstå uoverensstemmelser enten mellem unge, som allerede kender hinanden fra skolen, fra klubben, fra ungdomsskolen, eller mellem unge der kun kender hinanden fra nettet. Når de unge har mulighed for at holde

kontakt med hinanden på Internettet, så stopper problemerne ikke, bare fordi de tager hjem fra skole. Ligesom i den virkelige verden, så har diskussioner og uoverensstemmelser en risiko for at udvikle sig til mobning, udelukkelse fra vennekredsen eller lignende. Desværre føler de unge ofte ikke, at de kan tale med de voksne om disse problemer. Det skyldes bl.a. at forældre og lærere sjældent har kendskab til kommunikation over Internettet, eller de websider og programmer der bliver brugt. Det betyder at det er svært for de voksne at give råd og vejledning om, hvordan en ubehagelig situation kan stoppes, og det betyder, at de unge ofte efterlades alene med problemerne.

ARTO'S INDSATS

Vi har et ønske om, at alle vores brugere kan lide at være på siden, og ikke behøver at blive generet. Vi må desværre konstatere, at det ikke er muligt at undgå det helt, og derfor er det vigtigt, at der er personer, der kan tage hånd om problemerne, når de opstår. På Arto har vi godt 90 frivillige, som overvåger siden på forskellige tidspunkter af døgnet. Nogle af vores frivillige holder øje med chatten og andre figurerer meget i debatten. De to største grupper er henholdsvis supportere og administratorer. Supportere hjælper brugerne med tekniske problemer, der måtte opstå på siden. Dette dækker over alt lige fra rådgivning til, hvordan man opretter en klub, til hvordan man indsætter et billede på sin profil. Administratorerne sørger for at »rydde op« på siden. Dette kan for eksempel være i tilfælde af mobning. Den ansvar-

lige bliver gjort opmærksom på sidens regler, og at den slags opførelse ikke er tilladt. Hvis en advarsel ikke er nok, så kan vi sanktionere hårdere såsom karantæne eller ved permanent at spærre profilen.

Hver dag bliver der skrevet over en million beske-der mellem brugerne, og selvfølgelig er det fysisk umuligt at checke alle. I stedet har vi designet et ordfilter, der automatisk går ind, og søger efter ord, som kan være stødende overfor andre. Vi kan derefter gå ind på den enkelte bruger og læse beskeder, der indeholder disse ord og derved bedømme om, der er tale om regelbrud eller bare et meget »omfattende« ordforråd. I stedet for at skulle læse samtlige beskeder, som brugeren har sendt, behøver vi derfor blot at læse de meddelelser, der indeholder grove ord. Endvidere er vi meget af-

hængige af, at brugerne medvirker til at gøre os opmærksomme på regelbrud. Til det formål har vi en anmeldelsesfunktion, der gør det let for brugerne, at fortælle os hvis de oplever, at en bruger bryder de regler, som vi har opsat. Anmeldelserne varierer mellem alt lige fra mobning til irriterende kædebreve, og prioriteres sådan at vores administratorer håndterer de alvorligste sager først.

FREMTIDENS UDFORDRINGER

I sidste ende vil Arto, som virtuelt rum, altid være underlagt visse begrænsninger. Vi har ikke den fysiske kontakt med børnene og de unge, som man har på skoler og i hjemmet. Det er derfor i høj grad vigtigt, at få de voksne med i dialogen, så de kan være med til at rådgive de unge. Både når det handler om hvad man gør, hvis man bliver generet, men også i forhold til de

mere generelle spørgsmål om, hvordan man opfører sig på Internettet. For det er ikke kun på chatsider, at man kan støde på ubehagelige oplevelser.

Hvis en 15årig dreng går ud om aftenen, er det naturligt, at hans forældre spørger, hvor han skal hen, hvem han skal være sammen med, og hvad de skal lave. Når aftenaktiviteterne sker på computeren indenfor hjemmets fire vægge, har mange forældre en blind tro på, at der ikke kan ske deres barn noget – til trods for, at barnet nu er sammen med flere milliarder mennesker på Internettet. Det er de færreste unge, der bliver rådgivet omkring spammail, virussikkerhed og generel netetik. Alt for mange voksne ignorerer farerne, eller kender simpelthen ikke til dem, fordi deres viden omkring computere og Internettet er begrænset. Hvis de voksne til gengæld sætter sig ind i de sider de unge figurerer på - eventuelt

sammen med børnene, så kan de i højere grad hjælpe til, hvis uheldet skulle være ude.

Internettet er kommet for at blive. Internettet kan være en kilde til information, et værktøj til personlig udvikling og en mulighed for at skabe nye bekendtskaber. Hvis det anvendes på en hensigtsmæssig måde. Om det er den virkelige verden, på mobiltelefonen, på Arto eller bare generelt på Internettet, så vil der altid være brodne kar. På Arto forsøger vi at tage vores del af ansvaret ved bl.a., at lytte til den feedback vi modtager. Hvis de voksne i børnenes hverdag kan fungere som den fysiske støtte i den virkelige verden, og vi på Arto ligeledes er tilstedeværende i cyberspace, så kan vi sammen sikre at Internettet - og Arto - fortsat er en positiv oplevelse for rigtig mange børn og unge. ■

Når aftenaktiviteterne sker på computeren indenfor hjemmets fire vægge, har mange forældre en blind tro på, at der ikke kan ske deres barn noget – til trods for, at barnet nu er sammen med flere milliarder mennesker på Internettet.

Årø' man din' KÆLLING!

AF: SARA MÅNSSON, STUD.CAND.COMM,
DET KRIMINALPRÆVENTIVE RÅD

**»Du er simpelthen sindssyg, og du burde på ingen måde undervise du er jo syg i hovedet kælling«
»Bare så du ved det, så er du citeret, og vi er ved at lægge planer om hvordan vi flår dig bitch.«**

Udtalelsen kommer fra en ung pige og henvender sig til en lærer. Læreren vil højst sandsynlig aldrig læse beskeden, der er skrevet i pigens gæstebog på nettet, og selvom de fleste nok også helst er fri for at modtage sådanne beskeder, kan det være et problem, at det nok er de færreste af os voksne, der har et ordentligt kendskab til chatsidernes indhold.

Det kræver ikke meget mere end et par klik på de forskellige chatsider, før man oplever en ufølsom og hård tone. Det er især i gæstebøgerne tonen kan være hård. Gæstebøgerne er tilknyttede de profiler, som de

unge opretter, og hvis man klikker sig ind, kan man skrive hilsner mm. Gæstebøgerne benyttes også som chat, hvor man kan skrive sammen. En af grundene til, at tonen kan blive mere barsk i gæstebøgerne er, at der ikke er en direkte online chat kontakt. Man kan derfor skrive en besked, som den anden først ser, når han/hun logger på. Et eksempel er en ung pige, der har set sig sur på en gammel veninde og derfor ser sit snit til at få hende ned med nakken både via sin egen og den gamle venindes gæstebog. Logger du ind på pigens profil møder du teksten:

**EMMA DIIN
KLAMME SÆK**

Luder ! Hvis duu Baqta-ler Miiq Er det syndt For Diiq Fordi Jeq kender Noqle Slemme Hemmeligheder Om Diiq Du har inqen venner Fat dett Jeq hader diiq Jeq Smækker diiq en i morqen oq jeq ved at duu er pisse Banqe For miiq bar Fordi Jeq har 100 qanqe Flere Venner end Diiq Oq Je-eq Er stærkere End diiq ! Jeq Tæver Diiq Ihjel I morn ! Alle der ser dett her Komenter!

Udover at sprogbru- gen er præget af en særlig chatstil og tegnsætning, er tonen også meget hård, og formentlig mere hård, end hvis pigerne havde stået ansigt til ansigt. Udover at pigen, der har skrevet teksten, selv kommer med trusler, opfordrer hun også andre til at kommentere, hvilket bliver gjort ivrigt. Men chikanen stopper ikke her – logger du ind på den piges profil, som truslerne er påtænkt, forsæt-

ter chikanen: »Ved duu Hvad du er diin Lille bed- skidte Kællinq Jeeq er såå Kold over for diiq Mahn Tænk du ville qøre sådan noqet Piz Fuck Diiq ! Jeq tæver Diiq qul Oq Blåå I morn !«

TRUSLER OG LOYALITET

Efter blot en smule surfen rundt på chatsiderne vil det stå klart for de fleste, at ovenstående ikke er et enkeltstående eksempel. Der findes utallige eksempler på trusler og lignende. Det er især pigernes profiler og dialoger, der kan virke hårde. Ved at kommenterer hinandens indlæg, kan veninderne bakke op om hinanden og vise deres loyalitet eller gruppetilhørsforhold. Et eksempel på dette er: »diana? du har ret i alt hva du skriver. opsøger snart den luder og lossere hende i fissen :b« eller til samme indlæg: »Vil være der den dag hun får smadder;) ej skat. <3 den sæk skal bare dræbes.«

De fleste unge vælger at have deres profiler åbne for alle, hvilket betyder, at der er fri adgang til gæstebogen. Alle kan dermed skrive, og personer du ikke kender kan skrive positive såvel som negative beskeder til dig.

Som voksne vil vi nok hurtigt blot trække på skuldrene af ondskabsfulde beskeder fra ukendte personer, ligesom de fleste af os nok vil konfrontere en bekendt, hvis de skriver trusler eller lignende. For de unge kan det dog efterlade dybe spor. På spørgsmålet om, hvordan de føler det, når fremmede eller folk de kender skriver onde beskeder til dem, svarer de fleste, at de bliver irriterede, kede af det eller direkte bange. Det er selvfølgelig ikke direkte farligt at møde en vred person på nettet, men det er ubehageligt og kan være med til at forme børn og unges opfattelse af verden.

HVIS ORD BLIVER TIL HANDLING

I de fleste ubehagelige beskeder er der blot tale om tomme trusler, men følger man nogle af samtalerne, vil man se, at de unge i visse tilfælde får kørt hinanden op, og i deres tilskyndende kommentarer legitimerer trusler om tæsk og lignende.

Det er vigtigt, at lærere og forældre er opmærksomme på dette og beskytter børn og unge mod nettets risici. Det er vigtigt, at de unge taler med voksne om nettets ulemper og lærer nogle regler, før de begynder at chatte. Det bedste middel mod ethvert overgreb er, at de unge lærer at sige fra og tør tale med forældre og lærere, hvis de oplever noget ubehageligt. Det er vigtigt at vise de unge, at man véd, hvad chatten handler om, og at der ligesom som i klassen er regler for, hvordan man behandler hinanden. Giver vi ikke retningslinjer og viser forståelse for

de unges brug af chat risikerer vi, at de unge dropper dialogen og ikke tager kontakt, hvis de oplever ubehageligheder. Hvorfor tage kontakt til nogen, der alligevel ikke forstår det?

Får man ikke taget fat om uenigheden, kan konflikten eskalere, som det er sket i eksemplet med de to forhenværende veninder. Konflikter kan optræppe fra blot at være en uenighed til direkte trusler. I værste konsekvens kan truslerne føre til verbale eller fysiske overgreb. Selvom dette ikke behøver være tilfældet, fører konflikten til utryghed og kan skabe en ubehagelig hverdag for ofrene.

GODE RÅD ER IKKE DYRE

Forudsætningen for at tale med sine børn eller elever om chatsikkerhed/netetikette er selv at have prøvet det. Det er gratis og det tager ikke meget mere end et par minutter

at oprette en profil, og så er man i gang. Brug en times tid på at besøge de store danske chatsider (det kan fx være arto.dk, jubii.dk eller ofir.dk) og du vil hurtigt danne dig et indtryk af, hvordan chatten fungerer og hvordan samtaler kan være både meget konstruktive og meget destruktive.

EN TRYK OG SIKKER CHAT

Det Kriminalpræventive Råd vurderer, at blandt andet følgende elementer kan bidrage til at skabe en tryk og sikker chat:

Overvågning af chatten. Chatudbyderen kan have personer til at overvåge chatten. Disse personer har mulighed for at gribe ind, hvis nogle brugere går over grænsen for ordentlig opførsel. Dette kaldes også monitoreret chat.

Mulighed for at reagere imod ubehagelige chattere.

»Ignorérknapper« eksisterer allerede i mange danske chatrum, og ved at bruge denne knap kan chatteren vælge ikke at se indlæg fra bestemte deltagere i chatten og samtidig blive usynlig for disse. En »alarmknap« anbefales også. Denne vil give brugeren mulighed for at kontakte chatudbyderen hurtigt og direkte.

Synlig information om sikker chat. Information om færdselsregler for sikker chat på sider for børn

og unge bør være standardoplysning hos alle chatudbydere.

Et rart chatmiljø. En chat-opbygning, som bidrager til at skabe et rart miljø, kan betyde meget. For eksempel bør der være en særlig indgang for børn og unge, så adgang til børnechat og sexchat for voksne ikke sker på samme side.

Filter mod groft sprog. Sproget i chatrum kan være stødende og kræn-

kende. Derfor har nogle chatudbydere udviklet filtre, der enten fjerner bestemte ord, eller oversætter dem til noget helt uskyldigt. Et filter mod groft sprog kan medvirke til at skabe et rarere miljø i et chatrum.

SMART-REGLERNE

Foreningen af Danske InternetMedier (FDIM) har udarbejdet et Chatmærke, som ejerne af chatrum kan få ret til at bruge, hvis de overholder en særlig kodeks. Nogle af de nævnte punkter indgår i kodeksen. Det er også vigtigt, at børn og unge får information om SMART-reglerne

Sæt grænse. Husk, at det er dig, der sætter grænsen. Luk og sluk for computer og mobil, hvis du føler dig utryg.

Mød aldrig en chatven alene: Du skal give dine forældre besked, hvis du skal mødes med en cha-

tven. Aftal at mødes om dagen på et sted, hvor der er andre mennesker. Gå aldrig alene til mødet.

Afgiv ikke personlige oplysninger: Giv ikke en chatven dit navn, telefonnummer, e-mailadresse, adresse eller et billede af dig. Dine oplysninger kan blive misbrugt.

Reager og gem beviserne: Reager hvis en situation er ubehagelig. Husk at gemme beviserne, hvis du har modtaget beskeder eller e-mails, så er det lettere for de voksne at hjælpe.

Tal med en du stoler på: Husk, det hjælper altid at tale med en, hvis du har oplevet noget ubehageligt.

Red barnet og Det Kriminalpræventive Råd har oprettet hjemmesiden **sikkerchat.dk** hvor der findes yderligere information og rådgivning om emnet. ■

Kys, kærlighed, trusler og chikane

Red Barnet
Save the Children Denmark

AF MARIANNE PIHL,
PROJEKTKOORDINATOR I RED BARNET

På godt og ondt forandrer de digitale medier børn og unges kommunikationsmønstre. Der er kys og kærlighedserklæringer i venindernes gæstebøger på nettet, men også anonyme trusler og skjult mobning på mobiltelefonen. Sikker brug af digitale medier kræver gode sociale kompetencer. Et nyt materiale skal hjælpe fagfolk til at involvere sig i børns sociale liv med Internet og mobiltelefon.

I 2007 er Internettet og mobilen et naturligt element i mange menneskers sociale liv. Man diskuterer aftensmaden over sms eller sender en e-mail til sin gamle vens fødselsdag. Det er børn og unge, der oftest bruger de digitale medier til sociale formål. For eksempel chatter 65 % af 12-18årige med deres venner på Messenger, og 18 % sender mere en 60 sms'er om dagen - her kan de voksne ikke være med. Der er ikke i sig selv noget risikabelt eller negativt i, at digitale medier er blevet en vigtig del af unges sociale liv. Men der er nogle ting, der forandrer sig, når kommunikation foregår via Internet og mobil. De følgende eksempler viser, hvordan de digitale medier på godt og ondt skaber forandringer i børn og unges kommunikationsmønstre.

ANONYMITET OG FYSISK DISTANCE

Internettets tilsyneladende anonymitet indbyder til oprigtighed og åbenhed. Unge har mulighed for at være ærlige og tale om nogle af de problemer, som de har svært ved at diskutere i deres familie. Anonymiteten betyder desværre også, at en person kan udgive sig for at være en anden. Børn kan få anonyme trusler i deres gæstebøger, og seksuelle krænker kan lyve om deres alder og kontakte deres ofre på børns netmødesteder.

For eksempel chatter 65 % af 12-18 årige med deres venner på Messenger, og 18 % sender mere en 60 sms'er om dagen - her kan de voksne ikke være med.

RED BARNET OG ONLINE-SIKKERHED

Red Barnet samarbejder med Det Kriminalpræventive Råd om hjemmesiden www.sikkerchat.dk, som henvender sig både til børn og voksne om børns sociale liv med digitale medier. Sikkerchat-siden indeholder blandt andet spil og tests, som kan bruges i undervisningen. Red Barnet har også en Internet-hotline, hvor man kan anmelde børnepornografisk materiale fundet på nettet.

Læs mere om hotlinen på www.redbarnet.dk.

KOMMUNIKATION DØGNET RUNDT

Med mobil og Internet kan børn komme i kontakt med deres forældre, når de har brug for det. Nettet giver også mulighed for, at man kan spille onlinespil med sin kammerat søndag morgen, mens forældrene sover længe. Men i eksempelvis mobbesituationer kan den allestedsnærværende mobil betyde, at offeret modtager mobbebeskeder kl. 20 lørdag aften og aldrig kan få fred.

FRA ÉN TIL MANGE PÅ 10 SEKUNDER

Muligheden for at kommunikere med mange på kort tid er grundlæggende for internettets websider. Det er fantastisk, at man kan sende en fødselsdagsinvitation ud til 40 mennesker på 10 sekunder via e-mail eller msn. Men man kan også indkalde et tæskehold på 10 sekunder. Eller sende et kædebrev med dødstrusler til 100 msn-kontakter.

BILLEDER OG VIDEO

Kommunikation med billeder og lyd er meget brugt blandt børn og unge. Et billede giver et hurtigt indtryk af en person. Og på billeder kan man fremstille sig på den måde, man gerne vil se sig selv. Det kan være fint, men billeder kan også misbruges. Nogle billeder på unges netmødesteder fokuserer meget på krop og bare skuldre. Og et billede kan lynhurtigt kopieres og dukke op andre steder."

INTERNETSIKKERHED PÅ SKOLENS SKEMA

På godt og ondt er børn og unge online mange gange om dagen. Børn er ofte gode til at bruge de forskellige funktioner på hjemmesider, men det betyder ikke, at de har tilstrækkeligt med sociale kompetencer til at begå sig sikkert med de digitale medier. Det er i denne sammenhæng, at der er brug for de voksnes engagement.

Mange folkeskolelærere skal dagligt forholde sig

til børns brug af mobil eller internet. Det kan være konflikter blandt en gruppe elever, som optrappes via sms. Eller det kan være en situation, hvor en elev modtager dødstrusler via de store mødesteder på nettet. Mange hverdagseksempler viser, at børn og unge ikke altid magter at begå sig sikkert med de digitale medier. Fra SSP-konsulenter landet over lyder det, at antallet af trusselssager via sms og internet er steget voldsomt de seneste år. Og i

For at kunne færdes sikkert har børn og unge brug for dialog med voksne om grænser og respekt. Og der er behov for, at skolen tager ansvar.

Red Barnet får vi løbende henvendelser om helt unge piger, der er blevet lokket til at smide blusen på webcam eller har ladet sig overtale til at mødes med en ældre person.

For at kunne færdes sikkert har børn og unge brug for dialog med voksne om grænser og respekt. Og der er behov for, at skolen tager ansvar. Som lærer behøver man ikke kende alle de

GODE RÅD TIL LÆRERNE

Diskuter online-dilemmaer med dine kollegaer

Det kan være svært at tackle situationer, hvor børn og unges konflikter foregår på mobilen. Eller at skulle sætte grænsen for, hvilke hjemmesider, børnene må bruge på skolens computere. Tag dilemmaerne op med dine kolleger og find fælles tilgange og retningslinier.

Vær med til at starte dialogen

De digitale medier er et vilkår. Brug dine overvejelser om mediernes rolle aktivt. Inddrag børns hverdag med medier i dine undervisningsforløb og vær ikke bange for at diskutere grænser og holdninger med de unge. En generelt positiv holdning til nettet er normalt den bedste måde at få opmærksomhed.

Lær børnene at være kritiske

Lær børnene at være kritiske over for indhold og kontakter på nettet. Brug for eksempel undervisningsmaterialer på www.emu.dk.

Lav regler for god etik med net og mobil sammen med børn og forældre

Børn og unge har brug for vejledning for at kunne færdes trygt på nettet og mobilen. En proces, hvor klassen udvikler fælles regler, kan være en god måde at skabe dialog og markere grænser. Du kan finde inspiration på www.sikkerchat.dk

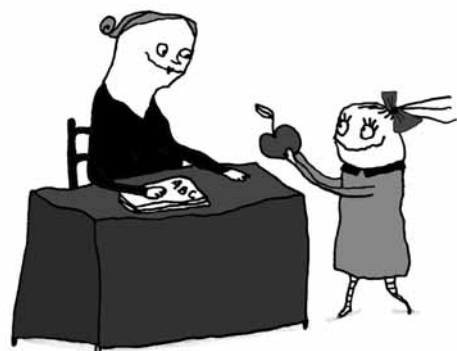
tekniske detaljer for at kunne tale med de unge om, hvorvidt det er OK at køre konflikter på sms. Man behøver heller ikke kende meget til børnenes netmødesteder for at tale med dem om personlige oplysninger og offentliggørelse af billeder på nettet. Som voksen spiller man en positiv rolle ved at skabe dialog og vise holdning. Det bliver hørt, når læreren viser sin holdning til, at elever chikanerer hinanden på mobilen. Og det har positiv effekt på børnenes adfærd, når læreren tager en snak med ottende klasse om at lægge frække billeder af sig selv ud på nettet.

NYE VÆRKTØJER TIL LÆRERE OG SSP-MEDARBEJDERE

Mange fagfolk på skoler og i klubber mangler viden om, hvordan de skal vejlede børn til at bruge de digitale medier sikkert og med respekt for andre. Mange oplever også et behov for hurtig, konkret viden, når der opstår en uventet situation. Hjemmesiden www.sikkerchat.dk indeholder allerede en række online-materialer til voksne, men fra april 2007 vil hjemmesiden tilbyde nye værktøjer, som er målrettet behov hos SSP-medarbejdere, lærere og klubpædagoger. Der vil være cases med gode råd til læreren. Der vil

også være inspiration til at lave klasseregler for brug af digitale medier, og vejledning til at styre en holdningsudviklende proces i forældrebestyrelsen om børns sociale liv med digitale medier.

Den kommende sektion på sikkerchat-hjemmesiden er lige nu ved at blive udarbejdet i et samarbejde mellem SSP-samrådet, Det Kriminalpræventive Råd og Red Barnet. ■

Til kamp mod 'fakterne'

– om oprigtighed og sikker chat på Arto

AF MALENE CHARLOTTE LARSEN, CAND.MAG.,
PH.D.-STUDERENDE, INSTITUT FOR KOMMUNI-
KATION, AALBORG UNIVERSITET
E-mail: malenel@hum.aau.dk

Det handler om at være sig selv. Måske en lidt smart og mere iscenesat udgave af sig selv – men trods alt sig selv. Oprigtighed er vigtigt for langt de fleste børn og unge, som bruger internetmødestedet www.arto.dk. De hader, hvis en bruger udgiver sig for at være en anden eller opretter en falsk profil. På Arto hedder sådanne brugere 'fakere', og dem går de oprigtige og ærlige brugere gerne til kamp mod.

For mange voksne kan hjemmesiden Arto.dk med dens ca. en halv million brugere og mange forskellige funktioner og kommunikationsmuligheder virke som et uoverskueligt sted. Mange tror, at børn og unge primært logger på siden for at chatte med fremmede, men det er langt fra tilfældet. Ofte ved brugerne godt, hvem de kommunikerer med. Det er nemlig bare Mikkel fra klassen, Cecilie fra fritidsklubben, den bedste ven, veninde eller måske kæresten. Og det, brugerne oftest skriver til hinanden, er ganske uinteressant – i hvert fald ud fra et voksent perspektiv. Det er små hilser eller korte beskeder om, hvad man laver, hvad man betyder for hinanden, hvor smuk, lækker eller fantastisk man er osv. De to hyppigste be-

skeder, man ser i de unge brugeres gæstebøger, er »Hej, hvad laver du?« eller »Kiggede lige forbi«. På den måde bruger børn og unge primært deres profiler på Arto til at holde kontakten ved lige og pleje de venskaber, de har i forvejen.

Selvom de eksisterende venner er det primære for mange af brugerne, anvender de også Arto for at møde nye venner eller kommunikere med brugere, de ikke kender. Og det er her, oprigtighed for alvor betyder noget. For brugerne vil gerne være sikre på, at personen på den anden side af skærmen også er den, som vedkommende udgiver sig for at være. Der er ikke noget værre end at have chattet med en person, som man bagefter finder ud af, var en helt anden, end den man troede.

Nogle fakere bruger deres profil til decideret at mobbe eller genere andre, at sende ubehagelige beskeder eller seksuelle opfordringer. I værste fald kan en pædofil gemme sig bag en falsk profil i form af eksempelvis en 15-årig dreng.

FALSKE PROFILER

En faker er en bruger, som har oprettet en falsk profil. Det kan være med

et falsk billede, et falsk navn, en falsk alder eller med en komplet falsk identitet. Der kan være forskellige grunde til, at nogen opretter en falsk profil. Ofte er det blot for sjov; for at se, hvad man kan få andre til at tro på, som dengang tidligere undervisningsminister Margrethe Vestager fra Det Radikale Venstre pludselig havde en profil på Arto. Andre gange kan en bruger have til formål

MALENE CHARLOTTE LARSEN

Malene arbejder på Aalborg Universitet som Ph.d.-studerende, hvor hun forsker i unges brug af mødesteder på Internettet. I 2005 skrev hun specialet 'Ungdom, venskab og identitet' om unges brug af Arto. Hun tager ofte ud på skoler og til forældremøde og holder foredrag om unges brug af Arto. Læs mere om Malenes undersøgelse og download hedes speciale på: <http://malenel.wordpress.com/arto-info>.

Hjemmeside på Aalborg Universitet:

http://www.ell.aau.dk/Malene_Charlotte_Larsen.281.o.html

GODE RÅD TIL VOKSNE

- Gå ind på hjemmesiden. Sæt jer ind i, hvad Arto er.
- Klik fordomsfrit rundt blandt profilerne og siderne.
- Snak med børnene om deres kommunikation på hjemmesiden.
- Få en dialog i gang om »Arto-opførsel« og opførsel på nettet.
- Spørg om I må se de unges profiler – måske siger de ja!
- Ellers kig på andre brugeres profiler.
- Husk omgangstonen er en anden end hos jer.
- Oplys hellere børnene om, hvordan de opfører sig på nettet frem for at forbyde dem adgang.

at prøve at være en anden i et stykke tid; at afprøve grænser og sider af sig selv, som vennerne ikke kender til. Nogle fakere bruger deres profil til decideret at mobbe eller genere andre, at sende ubehagelige beskeder eller seksuelle opfordringer. I værste fald kan en pædofil gemme sig bag en falsk profil i form af eksempelvis en 15-årig dreng.

En del falske profiler er lette at gennemskue. Som f.eks. når det billede, en bruger har lagt op som profilbillede, tydeligvis er hentet fra internettet, når den angivne alder ikke stemmer overens med personen på billedet, eller hvis beskrivelsen af brugeren virker usandsynlig eller useriøs. I de tilfælde tøver de »almindelige« Arto-brugere ikke med at gøre opmærksom på, at de ved, brugeren er en faker. Det gør de i form af beskeder i fakerens gæstebog, hvor de eksempelvis skriver: »Skrid, din faker«, »Hvad laver du her, faker?« og lignende. Typisk vil der være over 100 af den type beskeder i de gæstebøger, som tilhører de let gennemskuelige eller iøjnefaldende fakere. Ligeledes anmelder mange brugere disse fakere til redaktionen. Dette vidner om, at flertallet af Arto-brugerne ønsker at holde hjemmesiden ren for de falske profiler.

SELVJUSTITS BLANDT BRUGERNE

»Det er jo et sted, hvor man kan udtrykke sin personlighed, og det kan man jo ikke, hvis man er faker.« Sådan udtaler en 15-årig Arto-bruger om grunden til, at hun ikke kan lide fakere på hjemmesiden. Og mange andre har det på samme måde. Fakerne virker som forstyrrelser i de formål, de unge har med at benytte sig af siden; at profilere sig selv, at blive bekræftet, kommunikere med vennerne eller finde nye venner. Derfor er mange af dem bevidste om selv at fremstå oprigtige, hvilket de bl.a. gør i form at have et profilbillede, som forestiller dem selv. »Når man har et billede af sig selv, virker profilen lidt mere seriøs«, forklarer en 14-årig dreng og flittig Arto-bruger.

Når man selv er ærlig og følger reglerne, er det frustrerende, hvis andre ikke gør det. Som følge af dette vælger nogle Arto-brugere, især de mest dedikerede, at tage sagen i egen hånd og udfører en form for selvjustits på hjemmesiden. De nøjes ikke med blot at anmelde fakeren til redaktionen eller påpege dennes uoprigtighed i gæstebogen. De gør også opmærksom på, hvordan de ved, brugeren er faker. Dette gør de ved at påpe-

1) ARTO CPR-GARANTI

morten har gennemført Arto cpr-nummer kontrol, hvilket vil sige at han har indtastet sit CPR-nummer hvorefter Arto har lavet en kontrol af nummeret direkte hos Folkeregistreret. Derefter har Arto låst fødselsdato samt køn fast således at morten ikke kan ændre disse data.

Status: CPR-nummer er blevet godkendt

2) ARTO BILLEDGARANTI

Med Arto billedgaranti kan man tilføje et billede af sig selv hvor man holder et stykke papir op foran sig hvor der står både ens brugernavn og "www.arto.dk" på. På den måde kan man bevise at det er et billede af en selv.

Status: Billede tilføjet som afventer godkendelse

3) ARTO VENNEGARANTI

Arto's vennegaranti fungerer på den måde at de personer som har mødt en anden bruger i virkeligheden kan skrive sig på listen som garanter for at man i virkeligheden også er den man udgiver sig for at være her på Arto. Man skal selv have kontrolleret sit CPR-nummer for at kunne bekræfte andres identitet.

HaHa !

FAKER !

HaR TageT DeT Fra [userportal.iha.dk/~03289/patte r.jpg](http://userportal.iha.dk/~03289/patte_r.jpg)

LoSeR ! ☹️

504: I dag kl. 21:33: [redacted] **D21 VIP - GB, KB | Se GB**

FUCK EN FAKER - VED HVAD PERSONEN RIGTIG HEDDER. OG DET ER IKK NATASJA I. FAKER

499: I dag kl. 21:30: [redacted] **P13 VIP - GB, KB | Se GB**

Jamen fiine bryster du har !

Du er jo bare en FAKER så det siger SPAR TO MANN !

..Tør du ikke vise diT , klamme fjæs mann ?

76: I dag kl. 00:25: ~~gæstebøger~~ D15 - GB, KB | Se GB

```
...// ...  
.../ 00\ ...vi pisser på..  
...c - ) ...Fakere ..  
... ) (...  
... \ (... ..  
... / \ (... ..  
... (( \ \ (...  
... // \ \ ===D---  
... / \ (... ..  
... { } (... ..  
#####  
#####  
##### /... \ #####  
##### /... \ /#####  
##### /... \ /#####  
##### /... \ /#####  
##### FAKER.....  
###/ ..... \#####  
###/ ..... \#####  
##### /#####  
##### /#####  
##### /#####  
##### /#####  
##### /#####  
##### /#####
```

Eksempler på beskeder skrevet i fakerses gæstebøger på Arto

ge de fejl og mangler, der måtte være ved fakerens profil. Eksempelvis nævner de adressen på den hjemmeside, hvor fakerens profilbillede oprindeligt stammer fra, påpeger en uoverensstemmelse mellem fakerens fødselsår og den påståede alder, fremhæver stavfejl, useriøse udsagn eller andre mistænkelige aspekter, som kunne afsløre brugeren som faker. Disse irettesættelser eller afsløringer gør, at fakeren

har svært ved fortsat at fremstå troværdig, og profilen vil derfor ikke overleve længe.

På den måde er kernebrugerne selv med til at holde orden på hjemmesiden og rydde op i de mest åbenlyse tilfælde af falske profiler. Ved at påpege fejl eller fusk ved fakerner, sender de ligeledes et signal til de andre brugere om, at her er der en bruger, som ikke har rent mel i posen. Således er der skabt en kultur blandt

kernebrugerne om, at falske profiler ikke er ok.

SPOT EN FAKER

Men hvad gør de unge Arto-brugere så i de tilfælde, hvor det kan være vanskeligt at se, om en anden brugers profil er ægte? I de tilfælde, hvor fakeren har brugt timer på at få profilen til at se så ægte ud som muligt? Eller måske direkte har kopieret en anden brugers profil? Selvom det kan være svært at

gennemskue og genkende de falske profiler, som er godt gennemarbejdet, er der alligevel nogle ting, man som bruger kan gøre for at tjekke oprigtigheden på den, man kommunikerer med. Når man indleder en samtale med en ny person, kan man først og fremmest se, om brugeren har IRL-garanti. Denne garanti indeholder CPR-garanti, hvor brugeren har indsendt sit CPR-nummer til kontrol, billedgaranti, hvor bruge-

GODE RÅD TIL BØRN OG UNGE

- Vær dig selv. Opret ikke falske profiler. Brug et billede af dig selv.
- Lad være med at vælge et for udfordrende billede. Så tror andre måske, at du er faker.
- Tøv ikke med at anmeld en faker, hvis du har begrundet mistanke om, at vedkommendes profil er falsk.
- Svin ikke andre til. Mob eller tru ikke andre. Heller ikke for sjov.
- Sørg for ikke at få minus-points.
- Sørg for at være søde ved andre, giv positive kommentarer – så får du måske selv positive kommentarer igen.
- Skriv kun noget, du også ville kunne sige ansigt til ansigt. Modtageren kan ikke se et glimt i øjet.
- Husk smileys.
- Tænk over, hvordan du selv ville modtage beskeden, inden du sender den.
- Anmeld og bloker brugere, der generer dig.
- Lad være med at svare tilbage på ubehagelige beskeder, mobning eller trusler. Slet beskeden og anmeld brugeren.
- Giv ikke din MSN ud til brugere, der har en anden dagsorden end dig selv. Bloker eller slet dem, hvis de opfører sig modsat forventning, når I kommer over på MSN.
- Tjek dem, du skriver med: Hvor længe har de været på Arto, hvilke venner har de, hvor er vennerne fra, hvor mange billeder har de, har de IRL-garanti osv.?
- Lyt til dine egne grænser. »Vil jeg være med til det her?«
- Brug ikke dit navn eller brugernavn som kodeord.
- Lad være med at give dit kodeord ud.
- Lad være med at mødes alene med »fremmede« fra Arto.
- Husk, at Arto er offentlig tilgængelig. Alle kan se dine billeder og beskeder. Også i fremtiden.
- Tænk over, hvad folk skal finde om dig på nettet, hvis de søger på dit navn om 10 år.
- Svin ikke dine lærere til. De kan også blive kede af det!
- En trussel er en trussel – også på nettet. Straffeloven er også gældende på nettet. Husk, at Arto logger kommunikationen, og at de kan udlevere det til politiet. Skriv derfor ikke en trussel for sjov.
- Læs sikkerhedssiden og retningslinierne på Arto, så du ved, hvordan du undgår minuspoints, spærring eller sletning af din profil.

ren har taget et billede af sig selv sammen med en seddel hvorpå vedkommendes brugernavn står, og vennegaranti, hvor mindst tre venner fra ens fysiske omgangskreds har sagt godt for, at man også er den, som man udgiver sig for. Hvis en bruger har disse garantier på sin profil, er der en større chance for, at vedkommende også er oprigtig. Manglende IRL-garanti er dog ikke ensbetydende med, at der er tale om en faker, da det er en frivillig ordning.

Dog skal man huske på, at der aldrig er nogen garanti. I sidste ende er det børn og unges egen sunde fornuft, som skal råde, når de kommunikerer på internettet.

Hvis brugeren ikke har IRL-garanti, kan man kigge efter andre ting. Eksempelvis hvor længe, brugeren har haft

sin profil, eller hvor mange profilpoint, han eller hun har. Jo længere profilen har eksisteret, og jo flere points, brugeren har optjent, desto større er chancen for, at profilen bliver brugt seriøst, og at brugeren er ægte. Man kan også tjekke de billeder, som er placeret på brugerens profil: Har brugeren overhovedet et profilbillede? Er der mere end et billede? Ser billederne i galleriet ud til at være taget hjemme på værelset, eller kunne de være hentet fra internettet? Er billederne taget samme sted, med samme baggrunde, motiver eller mennesker? Ydermere er det en god idé at kigge brugerens venneliste igennem: Ser vennernes profiler ægte ud? Kommer vennerne fra samme nærområde som brugeren selv, og kommune-

SOCIAL NETWORKING

Arto falder ind under kategorien 'Social networking', som i disse år vinder frem især blandt de unge på internettet. Et social networking site er et sted på internettet, hvor man kan oprette sig som bruger med sin egen profil. Brugere har her mulighed for at koble sig på kontaktlister til hinanden og dermed skabe et socialt netværk. Brugere kan skrive til hinanden, lægge billeder op, kommentere hinandens billeder og meget andet.

I USA er MySpace (www.myspace.com), som har eksisteret siden 2003, det største social networking site med over 100 millioner brugere fra hele verden.

rer brugeren med dem fra vennelisten? Også profiltæksten eller gæstebogen kan afsløre lidt om den bruger, man skriver med. Skriver brugeren noget om sig selv på profiltæksten, hvilke beskeder er sendt til brugeren, og hvilke har vedkommende selv sendt? Deltager brugeren aktivt på hjemmesiden; i klub-

ber, debatter, blogs osv.? Samlet set kan svarene på disse spørgsmål give en indikation af, om der er tale om en oprigtig bruger. Dog skal man huske på, at der aldrig er nogen garanti. I sidste ende er det børn og unges egen sunde fornuft, som skal råde, når de kommunikerer på internettet.

Steen & Stoffer - Hvor er fantasien ?

DER ER HVB ET GRAM FANTAS I NOGET AF DET. LIGESOM NOGET GYLD.

Til kamp mod 'fakterne'

EN ÆGTE ARTO- BRUGER – HVORDAN BLIVER MAN DET?

Heldigvis er langt størstedelen af børn og unge fornuftige nok, når de bevæger sig rundt på internettet. Vigtigst af alt ved de godt, at man ikke skal mødes med fremmede,

som man har chattet med. Og hvordan man opfører sig som en »ægte« Arto-bruger, er brugerne af hjemmesiden nok også de bedste til at svare på. De ved som regel godt, hvordan man skal opføre sig, og hvilke regler og retningslinier der gælder.

Det betyder ikke, at de ikke en gang imellem kommer til at træde ved siden af; kommer til at sende en besked, de ikke skulle have sendt, uploade et billede, de ikke skulle have uploadet eller lignende. Spørgsmålet om, hvad det vil sige at være »en ægte

Arto-bruger«, kunne være et godt diskussions-emne i klassen eller i hjemmet. Så længe diskussionen bliver holdt på de unges egne præmisser og uden løftede pegefingre, har de ganske givet meget at byde på. ■

Markedsføring over for børn og unge i digitale medier

AF JØRGEN FABRICIUS CAND.MERC.(JUR.),
FULDMÆGTIG HOS FORBRUGEROMBUDSMANDEN

Den 1. juli 2006 trådte den nye markedsføringslov i kraft. Loven indeholder nu regler om særlig hensynstagen til børn og unge og klar identifikation af reklame. Selvom reglen om særlig hensynstagen til børn og unge grundlæggende bør afspejle sig i de erhvervsdrivendes markedsføring, synes også reglen om klar identifikation af reklame at have en væsentlig værdi for så vidt angår markedsføring i de digitale medier.

Tidligere var der ingen regler i markedsføringsloven, der konkret krævede, at forbrugere blev oplyst om, hvornår de blev udsat for reklame. Der var heller ikke regler i loven, der tydeligt tilkendegav, at en erhvervsdrivende ikke må udnytte børn og unges mangel på kritisk sans. I dag indeholder markedsføringsloven en regel, der konkret fastslår, at en reklame skal fremstå som sådan, jf. lovens § 4, og en regel, som vedrører særlig hensynstagen i den erhvervsdrivendes markedsføring henvendt til børn og unge i lovens § 8.

Børn og unges forbrug.

Der hersker næppe nogen tvivl om, at børn og unge er forbrugere med stort »F«. Forbrugerstyrelsens Forbrugerreddegørelse 2005 anslår, at børn og unge til og med 12-års alderen råder over beløb på op til 300,- kr. om måneden. I en artikel i Morgenavisen Jyllands-Postens sektion »Forbrug« den 16. august 2006 vurderes det, at teenageres rådighedsbeløb beløber sig fra 1.400 – 2.900 kr. om måneden. Om end der viser sig en relativ drastisk ændring i rådighedsbeløbet omkring 13-års alderen, hvilket primært skyldes, at mange får fritidsjobs, tegner der sig et generelt billede af, at børn og unge er forbrugere med en stærk selvstændig købekraft.

Derudover har børn og unge en stigende indflydelse på familiens købsbeslutninger. Martin

Lindstrøm anfører i sin bog »BRANDchild«, at de i aldersgruppen 8-14 år på verdensplan sammenlagt forbrugte for 1,88 billioner dollars sidste år.

Børn og unge er således en eftertragtet gruppe i markedsføringsregi. Det er en gruppe, som er og efterhånden bliver mere attraktiv i de fleste brancher som følge af deres købekraft og deres ofte letpåvirkelige sind og liden kritiske sans. Et stigende rådighedsbeløb samt det faktum, at de i en tidligere alder forbruger »voksenprodukter« og medier betyder, at der er et udtalt behov for at beskytte dem mod reklamer, der udnytter deres manglende erfaring.

BØRN OG UNGES FORSTÅELSE AF MARKEDSFØRING

Den nyligt offentliggjorte Nordiske Ministerråds-

rapport »Markedsføringskanaler til børn og unge i Norden« (TemaNord 2005:567) konkluderer, at danske børn og unge i alderen 12-16 år generelt set er kompetente forbrugere, der er i stand til at gennemskue mange af de kommercielle budskaber, som de udsættes for. Rapporten afslører endvidere, at disse børn og unge udviser en liberal holdning til reklamer i al almindelighed og i visse tilfælde ser reklamer som et nødvendigt onde for enten at bevare eller få højnet kvaliteten på en given kommunikationskanal. Til trods for dette, viser det sig, at de ikke i alle tilfælde kan gennemskue, om de undervejs i brugen af et givent medie bliver udsat for decideret reklame, eller om der blot er tale om »en del af et naturligt miljø«. Man kan på denne baggrund påstå, at reklame, som er synlig, ikke bør vække

den største bekymring, da der gives udtryk for bevidsthed omkring, hvordan reklamer typisk fremstår. Derimod kan den skjulte reklame, som ofte optræder i uventede sammenhænge, have en kraftigere virkning, da den passerer det filter, som børn og unge ellers har.

Selvom den Nordiske Ministerrådsrapport alene har fokus på børn og unge i alderen 12-16 år, er det næppe tvivlsomt, at de konklusioner, der kan drages fra rapportens analyser, umiddelbart kan overføres til børn og unge i periferien af denne aldersgruppe. I dag er medier såsom tv, mobiltelefoner, computere, spillekonsoller og MP3-afspillere en del af alle børn og unges hverdag, og med den hastige udbredelse af disse medier har strømmen af kommercielle budskaber samtidig taget til.

I takt med effekten af

de traditionelle markedsføringskanaler aftager, benytter virksomheder sig af mere sofistikerede og kreative markedsføringsmetoder for at få fat i børn og unge. Det bliver i mere udbredt grad et spørgsmål for virksomhederne om at prøve at trænge igennem dér, hvor »paraderne er nede«. Digitale og interaktive medier giver i denne henseende virksomhederne nogle muligheder, hvor de mere effektivt kan komme ud med deres kommercielle budskaber.

DEN ALLESTEDS-NÆRVÆRENDE MOBIL-TELEFON

Mobiltelefonen er i dag det tætteste man kommer på et personligt kommunikationsmiddel, og det er et medie, som man efterhånden har med sig overalt. De fleste børn og unge bruger primært mobiltelefonen til samtaler og sms'er, og med sammensmeltningen af ur, kalender, kamera, Internet, radio, tv mv. i en enhed bidrager dette til, at markedsføring via mobil-

telefonen (mobil marketing) bliver en nem og direkte adgang til børn og unge uafhængigt af tid og sted - og som oftest uden forældrenes viden. Det virker oplagt, at det er et medie, der i fremtiden vil blive hyppigere benyttet til markedsføring. Ofte vil der være tale om åbenbar reklame, hvor det er nemt at gennemskue, hvilken virksomhed der markedsføre sig over for det enkelte barn eller unge menneske. Det er imidlertid ikke ensbetydende med, at markedsføringen bør flyde frit mod denne målgruppe, men den mere subtile reklame må i højere grad forventes at finde sted i andre medier.

Den aktuelle debat bærer da i høj grad også præg af, at mobiltelefonen fungerer som betalingsmiddel til brug for deltagelse i indholdstakserede konkurrencer, køb af mobilt indhold som ringetoner, billeder mv. og andre former for interaktiviteter, f.eks. anvendelsen af mobilportaler til at gå på Internettet, eller til brug for

Mere end 90 % af børn og unge i aldersgruppen 12-16 år er indehaver af en mobiltelefon, og ifølge Gallups Børne- og Ungdomsindex 8-18 år – efterår 2005 er mere end 70 % af børn i 10-års alderen indehavere af deres egen mobiltelefon.

»25 pct. af de børn, som har prøvet at sende en indholdstakseret sms, fortæller, at de har oplevet først bag efter at finde ud af, at den koster ekstra.« (Forbrugerede-gørelse 2006, s. 77)

BEGREBER FRA INTERNETTET

Weblog (blog): En bruger-genereret hjemmeside, der som oftest leverer kommentarer til eller nyheder om et bestemt emne så som mad, politik eller lokale nyheder. Nogen weblogs fungerer som personlige online-dagbøger. En typisk weblog kombinerer tekst, billeder og links til andre hjemmesider eller media, der relaterer sig til webloggets emne.

Viral-film: Videoklip, der opnår udbredt popularitet gennem deling over Internettet (via e-mails, weblogs og andre mediedelings-websider). Videoerne har ofte et humoristisk indhold.

Søgemaskine: Internetfacilitet, der oplister hjemmesider, som indeholder et angiven søgeord. Den mest kendte søgemaskine i dag er Google.

Chatroom: En form for synkroniseret konference, hvor kommunikationen har form af tekstbeskeder mellem personer i det samme virtuelle rum. Chatrooms optræder ofte i Internet Communities, der er et virtuelt samfund, hvor personer primært eller umiddelbart kommunikerer via Internettet.

køb af indholdstakserede tjenester i Internet communities. På den baggrund synes det fornuftigt, at markedsføringsloven indeholder en eksplícit regel om særlig hensynstagen til børn og unge for så vidt angår mobiltelefoner.

LEGEN PÅ INTERNETTET

Computeren er næst efter mobiltelefonen det medie, der har størst penetration over for børn og unge. Computeren er det medie, som børn og unge oftest anvender, når de skal på Internettet.

Mere end 90 % af børn og unge i alderen 12-16 år har daglig adgang til Internettet (»Markedsføringskanaler til børn og unge i Norden«, s. 6)

Børn og unge benytter sig især af weblogs, viral-

film, søgemaskiner, chatrooms og Internet communities, når de er på Internettet, og det er ikke unormalt, at der bliver oprettet weblogs, Internet communities eller chatrooms, der specifikt henvender sig til børn og unge.

Selvom disse kanaler overordnet set bygger på gammelkendte metoder i form af overleveringer og folkefortællinger, hvor folkemasser søger og samler sig om fortællinger, nyheder og historier, er disse dog væsentligt mere brugbare for kommerciel anvendelse. Derfor er et oplagt spørgsmål, om der er grund til at bekymre sig?

SKJULT REKLAME DEN STØRSTE TRUSSEL

Kanalerne i sig selv giver ikke anledning til større bekymring. Det gør derimod den potentielle brug

af markedsføring i kanalerne. Der er ikke længere tale om »Hans og Grete« eller »Rødhætte« i den rene folkefortællingsform, hvor en historie eller fortælling bliver overleveret alene for underholdningsværdiens skyld. Indholdet kan derimod være gjort til genstand for reklamebudskaber i sammenhænge, hvor det ikke forventes og »paraderne er nede«, og hvor der således bliver tale om mere eller mindre skjult reklame – som selv voksne kan være svært at gennemskue. Grænserne for det forventelige i indholdet er flyttet i forhold til folkefortællingernes tid, og det gør kanalerne »farligere« i forhold til børn og unge. I erkendelsen af, at børn og unge i dag er naturlige forbrugere, synes det derfor hensigtsmæssigt, at markedsføringsloven nu indehol-

der en specifik regel om særlig hensynstagen til denne forbrugergruppe. Bestemmelsen er progressiv i den forstand, at den udtrykkeligt hæver standarden for, hvad der udgør god markedsførings-skik i forhold til markedsføring over for børn og unge. Men set i lyset af, at børn og unge generelt giver udtryk for at kunne gennemskue reklamer, forekommer forbuddet mod skjult reklame at få en lige så central placering i beskyttelsen for så vidt angår markedsføring over for børn og unge i de digitale medier. ■

Jørgen Fabricius er uddannet fra Handelshøjskolen i København i 2006 og har siden juli 2006 været ansat hos Forbrugerombudsmanden som fuldmægtig. Her beskæftiger han sig bl.a. med markedsføring over for børn og unge.

Maglegårdsskolen i Gentofte

Profil

AF SIGNE RAMSTEDT BERTELSEN, REDAKTØR

WEBLOGS er ikke et ukendt fænomen på Maglegårdsskolen i Gentofte. I anledning af Sikker Internet Dag 2006 blev én af skolens sjetteklasser udnævnt til internetambassadører og fik derigennem mulighed for at stifte bekendtskab med nye sider af Internettet. I år er det fjerde år i træk at *Sikker Internet Dag* afholdes, og også i år er Maglegårdsskolen repræsenteret.

MAGLEGÅRDSSKOLEN I GENTOFTE

Maglegårdsskolen er beliggende i Gentofte kommune. I det nuværende skoleår, tæller skolen 720 elever fordelt på 30 klasser fra børnehaveklasse til niende klasse. Maglegårdsskolen har fungeret som skole i mere end 90 år. Dog har skolen været igennem en ud- og ombygning, da skolen har været en del af Gentofte Kommunes skoleudbygningsprojekt SKUB.

Gitte Tjellesen var lærer for den sjetteklasse, som for et år siden blev udnævnt som Internetambassadører. På Maglegårdsskolen arbejder lærerne enten i indskoling, mellemtrinnet eller udskoling. Som lærer på mellemtrinnet betød det, at Gitte Tjellesen i sommers sendte sin sjetteklasse videre til udskoling. Selv blev hun lærer for en fjerdeklasse. I efteråret blev Gitte atter kontaktet af Medierådet. Denne gang angående et nyt projekt.

Der er et stort spring mellem en fjerdeklasse og en sjetteklasse. Derfor var det med en vis skepsis, at det blev besluttet 4.e skulle deltage. Gitte fortæller, at det under hele processen har været vigtigt at tage udgangspunkt i elevernes hverdag og udvikling.

BILLEDETS MAGT.

Oplægget fra Medierådet for Børn og Unge tog udgangspunkt i »The Power of the Image«, og lagde op til en diskussion af hvorfor billeder kan siges at være magtfulde.

Eleverne har arbejdet med grundlæggende billedanalyse. Derudover har der også været plads til at lege med billederne, da eleverne også er blevet undervist i hvordan billeder kan manipuleres. Eleverne har selv ageret fotografer og har efterfølgende brugt IT i forbindelse med digital billedmanipulation. Vigtigt har det været, at eleverne har erfaret, at billeder ikke altid er spejl af virkeligheden.

LIM, SAKS, PAPIR.

Selv i disse IT-tider, er ikke alle børn teknologiske storforbrugere. I et projekt søsat af Medierådet

er det umiddelbart klart, at IT må indgå som en del af undervisningen. Det gør det på sin vis også. Gitte Tjellesen ser mange gode sider ved projektet »The Power of the Image«. Dog overskygger én de øvrige. Der har gennem forløbet været god mulighed for at differentiere undervisningen. En del af undervisningen har foregået på mere traditionel »billedkunst-faglig« maner. Eleverne har, udover deres arbejde med digitale medier, også arbejdet med at skabe deres egne billeder med lim, saks og papir. Det har betydet, at også de mindre IT-tossede har ladet sig motivere til at arbejde med projektet. Klassen arbejder i øjeblikket hen imod at formulere ti gode råd om handlende det etiske aspekt ved fotografering og brug af billeder på nettet.

VIDENSDELING

er et særdeles anvendt begreb i øjeblikket. Ikke kun inden for grundskolen, men inden for stort set alle grene af vores samfund. Det er også et begreb Gitte Tjellesen bruger, når hun forklarer hvordan de to projektklassers arbejde, kan komme andre elever og lærere til gode. Som IT-lærer har man et ansvar at udbrede kendskabet til anvendelse af IT i undervisningen. Både når der afholdes møder indenfor hjemområderne samt fagudvalgsmøder, forsøger Gitte Tjellesen at formidle sine erfaringer videre. For det er vigtigt, at andre også får mulighed for at arbejde med spørgsmål om webetik og lignende. Det handler om at få eleverne til at tage stilling og være kritiske. Og helst så mange som muligt.

Også forældrene til de elever der har medvirket i

de to projekter, har fået del i denne vidensdeling. Via ForældreIntra har Gitte Tjellesen løbende informeret forældrene om projekterne. Et højt informationsniveau har betydet, at forældrene generelt har udvist stor grad af åbenhed og opbakning til begge projekter.

UDFORDRINGER.

På trods af 27 års erfaring som folkeskolelærer på Maglegårdsskolen, har Gitte Tjellesen mødt udfordringer i sit arbejde med de to projekter. Det har krævet tid og en god portion vilje at sætte sig ind i de mere tekniske

aspekter af projekterne, såsom oprettelse af weblogs mm.

Endvidere har det overrasket i positiv retning, at eleverne i fjerde klasse endnu ikke havde stiftet bekendtskab med chatrooms såsom Arto eller lignende. Gitte Tjellesen fortæller, at det har været rart at se, at fjerdeklasselever ikke partout er små voksne: *De kommer jo med Build-a-bear i august måned og så sidder de jo ikke og har en Arto-profil samtidig.*

På Maglegårdsskolen i Gentofte arbejder 4.e videre med projektet »The

MÅNEDENS PROFIL

Hver måned søger vi at bringe en profilartikel. Profilen kan være en folkeskole, en privatskole eller en anden uddannelsesinstitution. Fælles for disse skoler er, at de har markeret sig inden for områder, der vedrører månedens tema. I denne måned er Maglegårdsskolen i Gentofte månedens profil. Maglegårdsskolen har arbejdet aktivt for at flytte diskussionen om internetsikkerhed og webetik ind i klasseværelset.

Power of the Image«. Det er meningen, at klassen skal formulere et oplysningsmateriale, der vedrører billedets magt i forhold til medier som Internet og mobiltelefon. På *Sikker Internet Dag* den

6. februar kåres 4 vindere i den internationale konkurrence, som på vegne af EU-kommisionen koordineres af Insafe. ■

Har du forslag til **fremtidige temaer** så send en mail til redaktionen:
redaktion@notorius.dk

KOMMENTARER TIL DEBATTEN

Har du kommentarer til debatten, eller vil du sende et opråb til lærere og skoleledere ude omkring på de danske skoler, så giver vi gerne spaltepads.

TEMA-indlæg: Hver måned tager vi et tema op til diskussion. Det søger vi at få belyst, og diskuteret ud fra forskellige perspektiver.

DEBAT-indlæg: Vi søger hver måned at bringe artikler omhandlende forskellige emner tilknyttet folkeskolen, men som er uafhængige af månedens tema.

LÆSERBREV: Har du en kommentar til en igangværende debat, en artikel du har læst eller noget helt tredje? -Så send os dit læserbrev.

Send os en mail til redaktion@notorius.dk i god tid og fortæl hvad du ønsker at bidrage med.

Et typisk indlæg fylder 5-6.500 tegn uden mellemrum og suppleres gerne med billeder og faktabokse.

LÆS SKOLEN ONLINE

Månedsmagasinet Skolen lægges nu hver måned ud på vores hjemmeside: www.skolemagasin.dk, hvor artiklerne kan læses online.

ØNSKER JERES SKOLE FLERE EKSEMPLARER...

Flere og flere efterspørger vores magasin og især ønskes flere eksemplarer af hvert blad.

Derfor, ønsker Jeres skole at modtage 2 eksemplarer af bladet hver måned – så send en mail til: skolen@notorius.dk. Skriv skolens navn, adresse og de 2 att.-modtagere, bladene skal stiles til.

Fremtidens sikre internet

AF KLAUS Æ. MOGENSEN,
INSTITUTTET FOR FREMTIDSFORSKNING

Når man snakker om sikkert internet for børn, ligger der generelt to meget forskellige diskussioner i det. For det første snakker man om hvordan man forhindrer at børn, med vilje eller af vanvare, kommer forbi pornohjemmesider. Mange forældre og børneinstitutioner får installeret pornofiltre på computerne for at blokere adgangen til den slags indhold. For det andet snakker man om, at forhindre at pædofile kommer i kontakt med børnene via et af de mange sociale mødesteder på nettet, hvor det på godt og ondt er nemt at udgive sig for, at være en anden end man er.

Problemet med børnelokkere på nettet kan nok kun løses ved at forældre og lærere indskærper over for børnene at de skal udvise forsigtighed omkring nye kontakter på internettet – især hvis den nye ven eller veninde spørger, om man kan mødes i den virkelige verden. Man kan beklage det tab af uskyldighed, der ligger i den slags tiltag, men et desillusioneret barn er trods alt bedre end et, der er blevet mærket for livet efter mødet med en pædofil. Set i en større sammenhæng er det under alle omstændigheder sundt for barnet at forstå, at alting på nettet bør opfattes med en vis skepsis. En god fornemmelse for, at skelne mellem løgn og sandhed på nettet (og i almindelighed) kan gå hen og blive en bonus i barnets senere liv.

VIRKER PORNOFILTRE?

Man kan lidt firkantet sige at pornofiltre er en metode til at forhindre folk i at se det på internettet, som de gerne vil se. Det er selvfølgelig ikke den fulde sandhed, for nogle gange bliver man på internettet udsat for indhold, man ikke har opsøgt, som når der springer en pornoside op i hovedet på en efter at man trykker på et tilsyneladende uskyldigt link. For nogle år siden kunne man risikere at der åbnede en halv snes pornosider af sig selv, når man kom til at trykke et forkert sted – lidt pinligt, hvis en kollega kom forbi i samme øjeblik. Den slags kan de fleste moderne browsere blokere – et sjældent eksempel på en sikkerhedsteknologi, der faktisk virker stort set som den skal. Det er det nemlig de færreste filtre

på internettet, der gør.

De pornofiltre, som private og biblioteker får installeret, bruger mønstergenkendelse til at afgøre om hjemmesider er pornosider. De kigger fx efter bestemte ord eller bestemte typer af billeder og lukker så adgangen hvis bestemte mønstre dukker op. Det er meget samme teknik som spamfiltre bruger og de fleste med en e-mailkonto vil vide, at den slags ikke fungerer perfekt. Én ting er, at der slipper ting igennem, som skulle have været afvist. Værre er det at der ofte bliver afvist noget som burde være kommet igennem. Landsforeningen for Bøsser og Lesbiske oplevede for eksempel for et par år siden, at et kommercielt pornofilter blokerede deres oplysningsside springud.dk, der henvender sig til skoleelever, lærere og

forældre. Mange hjemmesider der diskuterer pornoens rolle i samfundet, bliver også blokeret, og det danske Kirkeministeriums hjemmeside er sågar blevet blokeret af det indbyggede pornofilter i den amerikanske udgave af Google.

Det samme problem har man oplevet med de hjemmesider, som flere danske internetudbydere blokerer for, fordi de er på politiets liste over sider mistænkt for at distribuere børneporno. Helt legitime danske virksomheder har oplevet at få deres hjemmesider spærret, og de har ingen juridisk mulighed for at klage over at blive hængt ud som pædofile. Det gamle juridiske princip om at det er bedre at hundrede uskyldige går fri end at én uskyldig bliver dømt, gælder åbenbart ikke i denne sammenhæng.

Det kan også i høj grad diskuteres, om pornofiltre forhindrer børn i at få adgang til pornosiderne. Når e-mail-spammere kan bruge kreative metoder til at omgå spamfiltrene, kan pornoudbydere gøre det samme med pornofiltrene – og det kan meget vel tænkes at de pornosider, der slipper uden om filtrene, er blandt de mere ekstreme. Læg hertil at mange børn er meget mere drevne brugere af computere og internet end deres forældre. Et nysgerrigt barn, der har fået lyst til at se porno, skal sikkert nok hitte ud af at finde frem til det, pornofilter eller ej.

HVAD MED FREMTIDEN?

Internettet som vi kender det i dag, er i bund og grund anarkistisk i sin natur. Alle og enhver kan lave en hjemmeside, og strukturen er decentral og dynamisk. På godt og ondt gør det internettet svært at kontrollere, og det bliver ikke nemmere, når antallet af servere og hjemmesider vokser minut for minut. Internettet kan ikke redigeres fra toppen, kun fra bunden – hos den enkelte bruger. Det er den slags redigering, som pornofiltre med større eller mindre held søger at opnå. Problemet er at pornofiltre kan skabe en falsk tryghed, for de

kan i bedste fald kun blokere porno på de maskiner, der er installeret på. Men adgang til nettet breder sig mere og mere og er allerede nu ikke begrænset til stationære computere i hjemmet eller på kontorer og biblioteker.

Mange mobiltelefoner kan i dag gå på internettet, og så skal forældrene til at holde øje med om purken ligger og ser porno under dynen efter at han er lagt i seng. I fremtiden vil man også kunne gå på nettet med spilkonsoller, PDA'ere og meget andet. Bærbare computere kommer snart ned i en pris, hvor børnene kan købe dem (brugte eller

nye) for deres lommepenge uden at forældrene ved noget om det – og hvad nytter det så at der er installeret pornofilter på familiecomputeren i hobbyværelset? Det trådløse internet bliver mere og mere udbredt, og allerede nu er der mange steder i det offentlige rum, hvor man kan gå gratis på nettet med sin bærbare. I England bliver ni større byer i den nærmeste fremtid udstyret med gratis Wifi hotspots i bymidterne, og Danmark følger nok snart trop.

Alting tyder på at internettet ikke lader sig begrænse – og dog. Netop fordi det er umuligt at

HVEM VOGTER VOGTERNE?

Dybest set er pornofiltre og andre former for internetkontrol censur, og lignende teknikker bruges til politisk censur i fx Kina. Det har ført til en del debat i lande, der sætter ytringsfriheden høj. Hvis man accepterer frasortering af porno, siger kritikerne at skridtet ikke er langt til også at blokere for ekstreme politiske og religiøse holdninger. Men hvem bestemmer egentlig hvad der skal blokeres og hvad der får lov at komme igennem nåleøjet? De fleste pornofiltre bliver produceret af private virksomheder, og ingen kontrollerer hvad der bliver sorteret fra af deres programmer. Kan vi være sikre på at producenten ikke er blevet fristet til at blokere for sider, der omtaler konkurrerende produkter? Eller politiske partier, producenten ikke holder af? Der kan også være grænser for hvilken censur vi synes det er rimeligt at forældre udsætter deres børn for. Må religiøse forældre blokere børnenes adgang til hjemmesider om andre religioner? Må homofobe forældre forhindre at børnene støder på beskrivelser af kærlighed mellem folk af samme køn? I traditionel censur, som fx bedømmelsen af om film skal være forbudt for børn, bliver der øvet kontrol med kontrol-lanterne. Den kontrol er vanskelig eller ligefrem umulig når det gælder internetcensur.

kontrollere det internet, vi kender i dag, er nogle begyndt at snakke om at bygge et nyt internet, der fra starten er underlagt mere sikkerhed og kontrol. Folk vil i teorien trygt kunne benytte sådant et internet uden at bekymre sig om virus, spam, hackere, ulovligt indhold m.m. Det er meget tænkeligt at der vil være et marked for den slags internet, men det vil næppe blive en erstatning for det nuværende, anarkistiske internet, der net-

op i kraft af den store frihed tiltrækker mange aktive brugere. Det er for eksempel svært at forestille sig et web 2.0 på en mere kontrolleret platform.

Den sandsynlige fremtid er således en opsplittning af internettet i to udgaver: en kontrolleret, primært kommerciel udgave, og en anarkistisk, mere fri udgave, hvor alt i praksis er tilladt, men hvor ingen garantier gives. Forældre vil i givet fald trygt kunne lade deres børn bruge den kon-

trollerede udgave med diverse indbyggede filtre slået til, uden at skulle bekymre sig om hverken pornosurfing eller anonyme pædofile. Det store spørgsmål er om man kan holde børnene væk fra den anden, frie udgave af internettet, der uundgåeligt vil komme til at virke mere rebelsk og spændende.

I sidste ende må konklusionen blive, at ingen teknologiske løsninger vil kunne skabe fuldstændig

sikkerhed for børn på nettet, og at ingen teknologiske løsninger er helt problemfri. I fremtiden såvel som i nutiden og fortiden kan børns sikkerhed kun sikres ved åbent at oplyse dem om farerne og udstyre dem med råd om hvordan de kan tackle eventuelle bekymrende situationer. ■

Klaus Æ. Mogensen er projektleder ved Institutet for Fremtidsforskning, hvor han blandt andet arbejder med fremtidens medier.

Hvorfor interesserer Microsoft sig for børns sikkerhed på nettet?

AF KIRSTEN PANTON,
PÆDAGOGISK UDDANNELSESCHEF I MICROSOFT

Spørgsmålet er ganske relevant og svaret er faktisk også ligetil. Microsoft arbejder over hele verden med social ansvarlighed. Det betyder, at vi engagerer os i mange forskellige initiativer, som ikke nødvendigvis har noget med vores forretning at gøre, men som vi tror på vil skabe værdi i de respektive lokalsamfund.

I både 2005 og 2006 deltog vi i Videnskabsministeriets initiativ »Net-sikker nu!«, hvor vi begge år havde medarbejdere ude på knap 200 skoler over hele landet. Her fortalte vi henholdsvis om hvordan man sikrer sin PC, henholdsvis hvilken adfærd man bør tilstræbe på nettet. Dette er på ingen måde Microsofts ekspertise, hvorfor vi udformede informationsmateriale i samarbejde med Medierådet, Red Barnet, Det Kriminalpræventive Råd og UNI-C.

Begge år evaluerede vi vores besøg blandt de skoler, der havde haft besøg – og begge år var der stor begejstring for vores initiativ. I 2006 foretog Videnskabsministeriet derudover i samarbejde med Megafon en kvalitativ analyse blandt elever på to tilfældigt udvalgte skoler. Resultatet af denne analyse var tankevækkende. Børnene syntes, det var temmelig ked-sommeligt. De mente, at

det primært var informationer, de havde i forvejen. På den ene skole gik eleverne først og fremmest op i, at den Microsoft medarbejder, der havde været på besøg på deres skole, havde brugt 5 minutter af deres spise-frikvarter. Megafons analyse understregede det gab, der ganske åbenlyst er mellem børns adfærd på nettet og forældres og til dels læreres viden om dette.

I Microsoft har vi derfor besluttet at støtte Medierådets »Sikker Internet dag« den 6. februar med et initiativ, der retter sig mod netop forældre.

HVAD GØR MICROSOFT DEN 6. FEBRUAR?

Vi har tilbudt alle skoler på Sjælland, at de kan få besøg af en Microsoft medarbejder, som i dialog med lærerkollegiet vil fortælle om, hvor børn bevæger sig rundt på nettet, hvilken adfærd de bør undgå, samt hvad

MICROSOFT CORPORATE CITIZENSHIP

Hos Microsoft ønsker vi at gavne det samfund, som vi er en del af. Det er naturligt for os at tage medansvar og udvise et socialt og samfundsmæssigt engagement. Vores engagement er flerstreget: Dels samarbejder vi med relevante aktører for at sikre, at vores forretningsmetoder og arbejdsgange har en positiv indflydelse på de mennesker de berører, og det samfund vi opererer i. Dels har vi på forskellige områder taget initiativ til en række projekter. Bl.a. samarbejder vi med Red Barnet, Ældremobiliseringen og IT-Universitetet.

man som voksen bør være opmærksom på. Vi har udformet en præsentation om dette emne, som skolen for udleveret på en CD til brug på senere forældremøder. Derudover medbringer vi et større antal pjecer om emnet, som skolen ligeledes kan anvende på forældremøder.

FORÆLDRES VIDEN OM DERES BØRNS NETADFÆRD

I slipstrømmen på vores besøg på skoler sidste år, har vi allerede været ude til adskillige forældrearrangementer og debatteret dette emne. I en almindelig forældregruppe er der naturligvis stor forskel på kendskabet til IT og Internet. Men det

har været ganske slående, at selv forældre med meget stort IT-kendskab har meget lidt kendskab til, hvor og hvordan deres børn færdes på nettet. Alle forældre har læst og hørt om fx. Arto, men kun yderst få har de rent faktisk ulejlighed sig med selv at besøge siden, end-sige set deres børns profil på Arto. Myterne om Arto er tårnhøje, og mange forældre er bekymrede for, hvad deres børn foretager sig på siden. Det synes vigtigt at informere om, hvor vigtig en del af børns sociale liv, der for-går i chatrum som Arto. Langt hovedparten af den halve mio. brugere, der er på Arto, er glade for siden, som de synes er sjov og god.

Men fuldstændig som

man som forælder er interesseret i at kende og vide noget om ens børns virkelige venner, så bør man interessere sig tilsvarende for deres virtuelle venner. Hvem er det de lukker ind i det virtuelle univers? Den dialog er yderst vigtig at tage med sine børn.

Derudover er det vigtigt at skabe den tillid, der skal til, for at ens barn vil vise sin profil frem og gå i dialog om denne. At gøre barnet opmærksomt på, at et udfordrende billede ikke kun bliver set af jævnaldrende, men det er tilgængeligt for hele verden, når det ligger i et offentligt chatrum. At gå i dialog med barnet om, hvilke signaler de sender og ønsker at sende.

ANDET END ARTO

Det er også en myte blandt forældre, at børn bruger uendelig meget af deres tid på Arto. Der findes mange andre chatrum end Arto, hvor børn også færdes. Størsteparten af nettiden bruges dog typisk på Messenger. Her sender de meddelelser til hinanden i et lukket chatrum, hvor de selv styrer, hvem de kommunikerer med.

Derudover bruger især drenge meget tid på at spille World of Warcraft online. Umid-

delbart er mange forældre bekymrede over den megen tid, der bruges på spillet, men hvad de måske glemmer, er de kompetencer, som børnene tilegner sig gennem den slags spil. At spille World of Warcraft kræver for det første, at man kan kommunikere på engelsk og dernæst, at man kan tænke og agere endog meget strategisk. Det er faktisk kompetencer, som man skal ret højt op i uddannelsessystemet for at tilegne sig.

MOBNING

Mobning foregår på chat og SMS i mindst lige så høj grad som ansigt til ansigt. Men når børn mobber virtuelt, er de ofte meget grovere, end de ville drømme om ellers at være. Det er både lettere og måske smartere at sige grovheder på skrift. Det er naturligvis vigtigt som forælder, at være opmærksom på om ens barn mobbes. Ligeledes om ens barn mobber andre. Symptomer for mobning i den virtuelle verden er ikke anderledes end hvis mobningen fandt sted i den virkelige verden. Hvad forældre måske ikke er klare over, er at de fx på Messenger kan få fuld adgang til alle barnets chatsessioner. Det betyder også, at et barn udsat for mobning

PARTNERS IN LEARNING

Microsoft iværksatte i 2003 et verdensomspændende program kaldet Partners in Learning. Partners in Learning sætter fokus på IT-kompetencer og adgang til IT i grundskoler og på ungdomsuddannelser. Formålet med initiativet er, at støtte skolerne i at udnytte IT i undervisningen og hjælpe til at sikre, at eleverne opnår de IT-kompetencer, der er nødvendige i det 21. århundrede.

Initiativet indebærer konkret, at Microsoft donerer knowhow og ressourcer til danske grundskoler og ungdomsuddannelser. Det drejer sig blandt andet om programlicenser til stærkt reducerede priser, støtte til konkrete projekter, der fremmer brugen af IT i undervisningen samt udarbejdelse af undervisningsmateriale. Blandt andet udvikles – i samarbejde med danske lærere – en række undervisningsforløb og inspirationsmateriale rettet mod både elever og lærere.

kan (be)vise, hvad der er blevet skrevet. Materiale der kan bruges af forældre i den videre proces.

Hvor meget skal forældre blande sig? Vores anbefaling er, at forældre blander sig lige så meget i deres børns liv i den virtuelle verden, som de vil blande sig i den virkelige verden. Med præcist den samme an-

svarsfølelse. Den virtuelle verden er ikke bare tæt på den virkelige verden, for nogle børn ER det den virkelige verden. Det må man som forældre ikke underkende. ■

CD og pjecer om børns internetadfærd kan rekvireres hos Julie Boetius på tlf.: 51578370 eller via email: v-juboet@microsoft.com

Virkeligheden ind i skolen

AF JØRGEN TOFTEGAARD, KOMMUNI-CATION

Nye undervisningsforløb på EMU gør det lettere for lærerne at inddrage de unges net-verden i undervisningen.

Hvordan skal man forstå de unges sprog og adfærd på nettet? Hvordan skal man forholde sig til den mobning, der sker her? Hvad er det, eleverne skal undgå, når de chatter? Og hvordan skal man tackle emnet webetik på et forældremøde?

Det kan du nu få noget at vide om på EMUs sider om webetik, hvor der er samlet en række forslag til undervisningsforløb om emnet. Her er gode cases til at starte debatter. Her er rollespil om, hvordan man opfører sig på nettet. Her er eksempler på, hvordan klassen kan lave en avis om webetik. Og her er forløb, der handler om, hvad eleverne må, og hvad de ikke må i forbindelse med kopiering og brug af tekster, lyd og billeder fra internettet.

EN ROLLEMODEL FOR LÆRERNE

– Vi vil prøve at give lærerne en forståelse for, hvad det er, der sker, når børn går på nettet og kommunikerer og danner venskaber, siger Susanne Boe, der er sekretariatschef for Medierådet for Børn og Unge, som sammen med IT- og Telestyrelsen og EMU har udviklet undervisningsforløbene. – De fleste undersøgelser viser jo, at lærerne ikke er så godt klædt på, når det drejer sig om, hvad der foregår på nettet. Lærerne kender ikke de unges adfærd og deres frie sprog. Men her får de en chance for at sætte sig ind i det og finde en rollemodel til at kunne undervise i brugen af nettet.

DET VIRKER ANSTØDELIGT

Børn og unge har jo deres helt egen måde at kommunikere med hinanden på, når de chatter og SMS'er. Tonen kan både være meget hård, og den kan være ekstremt kærlig. Og det kan ind imellem godt virke anstødeligt på os voksne. Men det er vigtigt, at lærerne bliver bekendt med deres jargon. De skal kende de unges adfærd, og de skal også give dem mulighed for at prøve tingene af i skolens regi.

DET MESTE SKER UDEN FOR SKOLEN

Det meste af det, børnene lærer, sker jo uden for skolen, og det er meget vigtigt, at vi får noget af børnenes virkelighed ind i skolen, så de åbent kan reflektere over deres adfærd inden for nogle faste rammer. Lærerne skal kunne spørge dem: Hvordan synes du selv, det ville være at få sådan en SMS? Eller: Hvor smart er det egentlig lige at lægge et billede af din veninde ud på nettet, hvor det er tilgængeligt for alle og enhver? – Det er nogle af de pædagogiske indgange, vi ønsker at bane vejen for med undervisningsforløbene, siger Susanne Boe. ■

emu.dk/webetik under punktet »Til lærere«

	Benåd- ningen		Fejt	5-14-4	Fork.	Fodtøj ...kød	↓	Ikke ud	Bruges
Bag-ende af skib									
		Blomst							
		Vred							
Retning							Lydstyrke		
							Da		
Vandløb				Udstyr				Folk	
Human.....				Pige navn					
↪					Sogn				
					Mine				
		Digte							Syng!
		Snedig							
Fisk						Spids genstand 7-21			
Der var							By		
20-21-20				Tysk dreng navn					

Vind 3 flasker god vin...

KRYDS & TVÆRS

Indsend løsningen af **FEBRUAR**månedens KRYDS & TVÆRS inden den 19. februar 2007 og vær med i lod-trækningen om 3 flasker god rødvin.

Løsningen sendes til:

Månedsmagasinet Skolen
Meinungsgade 8 D, 4. sal
2200 København N
Mrk.: KRYDS & TVÆRS februar

Navn: _____

Adresse: _____

Stort tillykke til sidste måneds vinder:
Benny Silvert, Kr. Såby

	For- slagene		Ovenpå	Skrive- system	Slankekur	Antal Skrat	↓ S	Firma	Bolcher
Paris	H	O	V	E	D	S	T	A	D
	U	Morale Ikke in	E	T	I	K	K	E	R
Frugt	S	O	L	B	Æ	R	7-15 Blomst	G	O
Stue	R	U	M	Holde mund Redskaber	T	A	V	Ligeværdigt	P
Enkelte	F	Å	T	A	L	Gilles Gris	V	I	E
	D	Erhverv Imperativ	G	E	O	L	O	G	Vente
Pigenavn	E	S	T	E	R	Pote Antal	L	A	B
Fynsk Boldklub	N	I	E	R	N	E	Side	L	I
Område	E	G	N	Sluttede	E	N	D	T	E

Inddragelse, ejerskab og debat skaber sikre og kompetente internetbrugere

AF ANNI MARQUARD, PROJEKTLEDER CYBERHUS
Medforfatter: Poul Kragh Jensen, MT-koordinator Cyberhus

Kritisk sans og fornuftige vaner er vigtige elementer i sikker internetadfærd. Heldigvis er det langt hen ad vejen noget, man kan lære. Det forudsætter dog, at man helt grundlæggende opfatter Internettet positivt - som et nyttigt værktøj og som rum for muligheder og fællesskab.

Det er blandt andet denne filosofi, vi arbejder ud fra i Cyberhus.

Ud fra tanken om at skabe en slags klubhus, primært for 11-16-årige, gik vi online for snart to år siden. Gennem en lang række af rådgivende, inddragende og opsøgende aktiviteter er det lykkedes os at skabe et landsdækkende og socialpædagogisk forankret netsted på www.cyberhus.dk, hvor børn og unge kan føle sig inkluderet i et positivt fællesskab. I den forbindelse er det afgørende, at de ikke kun opfatter sig som brugere af Cyberhus, men også i en eller anden grad bliver aktive agenter og på den måde tager ejerskab i sitet. Samtidig lægger vi dog vægt på, at Cyberhus også kan tilbyde sikker og troværdig voksenkontakt. Det er især vigtigt i rådgivningen.

1500 RÅDGIVENDE SAMTALER

Den rådgivende kontakt via Chatrådgivningen er Cyberhus' primære aktivitet. Især for de udsatte og sårbare børn og unge er det ofte gennem den, at de første gang støder på Cyberhus. Uafhængigt af geografien kan børnene og de unge logge på Chatrådgivningen, hvor de kan chatte anonymt med fagligt kvalificerede rådgivere.

I løbet af de to første år er der blevet gennemført op mod 1500 chatsamtaler med børn og unge. Samtalerne fordeler sig

På den anden side er der de udsatte børn og unge. Her er der langt alvorligere problemer på dagsordenen, så som vold, incest, selvmord, overgreb, alkohol- og hashmisbrug, selvskadende adfærd og angst.

OM CYBERHUS

- Cyberhus er organiseret i landsorganisationen Ungdommens Vel der driver en lang række tilbud til børn og unge i Danmark.
- Cyberhus' organisation er baseret primært på frivillige medarbejdere, der muliggør at Cyberhus kan drives for et forholdsmæssigt lavt budget – og ikke mindst, med stor entusiasme. Cyberhus har i dag knap 40 frivillige personer tilknyttet.
- De frivillige medarbejdere modtager regelmæssigt professionel vejledning, og der gives faglig sparring fra faste fagmedarbejdere.
- Cyberhus er støttet af Socialministeriet, Undervisningsministeriet, Århus Kommune, DUF, Helsefonden m.fl. og samarbejder med en lang række partnere.
- 2006: Vinder af IT-Initiativprisen Midtjylland og Børnesagens Fællesråds 2. pris.

næsten ligeligt på kønne, dog med en lille overvægt på henvendelserne fra drenge. Samtaleemnerne kan deles op i to hovedgrupper. På den ene side er der henvendelserne om emner, der vel nok er typiske for teenagere: kæresteproblemer, sundhedsspørgsmål, venskab, mobning og sex. På den anden side er der de udsatte børn og unge. Her er der langt alvorligere problemer på dagsordenen, så som vold, incest, selvmord, overgreb, alkohol- og hashmisbrug, selvskadende adfærd og angst.

Vi har oplevet, at Cyberhus' unikke position

som et computermedieret og internetbaseret værested gør det nemmere at skabe kontakt til målgruppen – og især til de udsatte børn og unge. Fordi de har fuld anonymitet og samtidig kan 'dække sig ind' bag computeren, er det ofte første gang, at de har modet til at fortælle om deres oplevelser. Efter nogle samtaler føler de sig i reglen trygge nok til at åbne så meget op for historierne om f.eks. overgreb og misbrug, at det bliver muligt at skabe kontakt til hjælpeforanstaltninger offline. På den måde medvirker Cyberhus til, at brugeren får klarhed over de tilbud, der er i nærmiljøet, og tør henvende sig til dem.

Foruden Chatrådgivningen kan der også søges rådgivning i @-Brevkassen. Her svarer otte

brevkasseredaktører på spørgsmål om alt fra sport og kroppens funktioner over uddannelse til kost og ungdomsliv på godt og ondt.

CYBERHUS ER BØRNEHUS

For at skabe ejerskab hos børnene og de unge lægger vi imidlertid også stor vægt på de inddragende aktiviteter. Gennem deres forældre eller en skolelærer kan de blive tilmeldt som web-redaktører (CyberAktive) og tage aktivt del i den videre udvikling af Cyberhus.

Den CyberAktive får adgang til sin egen redak-

Når vi selv skal sige det, er det et godt tilbud til skoler og klubber, som gerne vil sætte fokus på børns og unges sikker brug af nettet.

tørprofil i et lukket og overvåget community sammen med andre redaktører. Aktiviteterne er i vid udstrækning brugerdefinerede. Det betyder, at den CyberAktive er med til at bestemme, hvad de enkelte sider skal indeholde, ligesom de bliver aktivt inddraget i det praktiske arbejde med at lave grafik, tekst, osv. På den måde bliver de fortrolige med Internettet og erhverver sig kompetencer inden for web, IT, for-

midling og billedbehandling. Vi tror nemlig på, at Cyberhus – og i et videre perspektiv også Internettet – bliver et rart og interessant sted at være for børn og unge, når de på denne måde får medbestemmelse og tager ejerskab. I Cyberhus er der fokus på ressourcer og muligheder frem for på usikkerhed og begrænsninger. Vi tror således også på, at når børn og unge opfatter Cyberhus som deres eget sted, bli-

ver det også nemmere for dem at bruge os i de svære situationer.

Som udgangspunkt er de CyberAktive enten i kontakt med Cyberhus' voksne via email, instant messenger og de andre kommunikationskanaler, de benytter i hverdagen, eller gennem vores web-baserede værktøjer, der alle er målrettet til børn og unge. Alle systemer i Cyberhus er således tilgængelige online. Vi mener dog ikke, at den internetbaserede kontakt skal stå alene. Derfor mødes vi med de CyberAktive i forbindelse med lokalt forankrede værksteder og forskellige workshops, der bliver arrange-

ret af Cyberhus.

I øjeblikket er der 25 CyberAktive, der hjælper aktivt til med at udvikle Cyberhus. Derudover er der dagligt 250 – 300 børn og unge, som vælger at være aktive i Cyberhus på mere uforpligtende vis. Det kan f.eks. være gennem debatfora, indlæg og kommentarer.

TILBUD TIL SKOLERNE

Mange af de aktive børn har fået kendskab til Cyberhus gennem vores op-søgende kontakt til skoler og klubber. Her kommer vores skoleagenter på besøg og laver web-workshops for på den måde at skabe interesse for og debat om de nye medier. Samtidig får børnene mulighed for at lave deres

helt egen, gratis hjemmeside, som de får en personlig kode til og således kan blive ved med at bruge og udvikle. Når vi selv skal sige det, er det et godt tilbud til skoler og klubber, som gerne vil sætte fokus på børns og unges sikker brug af nettet.

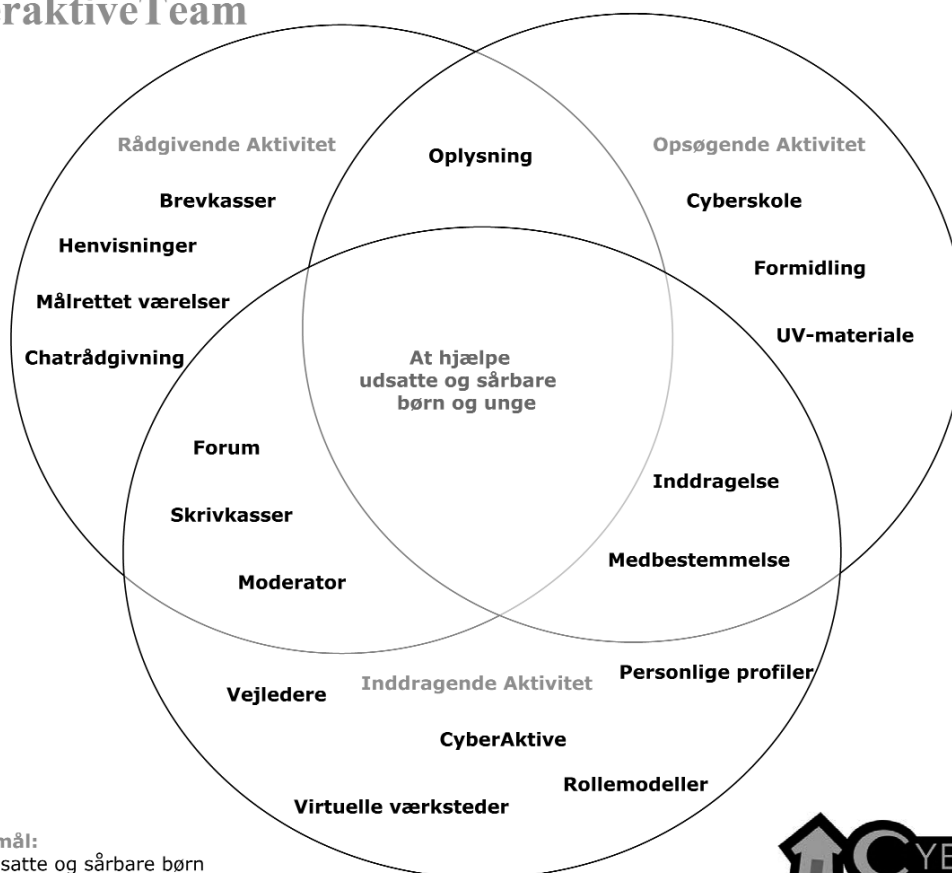
Især har specialskolerne vores interesse, for her møder vi ofte en gruppe

af børn og unge, der har haft dårlige oplevelser med de nye medier. En del af disse børn og unge har også svært ved at læse og skrive eller har generelle indlæringsproblemer. Derfor har vi i udarbejdelsen af vores webbaserede UV-materiale lagt stor vægt på de visuelle elementer.

Cyberhus' skoletjene-

The InteraktiveTeam

oktober 06

Professionelle mål:

Vi skal hjælpe udsatte og sårbare børn og unge med at finde ressourcerne, mulighederne og lede efter det der fungerer.

ste besøger klasser over hele landet. På besøgene snakker vi blandt andet om, hvordan eleverne kan lave deres egne hjemmesider, hvordan de kan analysere hjemmesider, hvad Internettet kan bruges – og misbruges – til, hvordan eleven passer på sig selv i Cyberspace eller noget helt femte. Det er nemlig op til eleverne og læreren at vælge, hvad der skal snakkes om. Og så er det gratis at få besøg af skoletjenesten. Dog skal der betales for evt. transportudgifter.

INTERNETSIKKERHED I DANMARK OG LITAUEN – OG RESTEN AF VERDEN

Da Cyberhus har stort fokus på netsikkerhed og går meget op i at afprøve de nye mediers muligheder, kunne vi naturligvis ikke lade en chance som 'Sikker Internet Dag' og Blogathon 2007 gå fra os. I samarbejde med Circle Computer Club Århus, VirtuelAlive, Medierådet og en skoleklasse i Litauen udarbejder vi derfor en webside om billedets magt (Power of the Image).

På denne side vil børn og unge kunne uploade billeder fra digitalkameraer og mobiltelefoner, så de på den måde kan vise, hvordan de på godt og ondt bruger disse i deres hverdag. De vil også kunne poste indlæg om oplevelser med brug af billeder og diskutere disse indlæg på tværs af landegrænserne. Endelig vil siden komme til at indeholde en række flashfilm om brugen af billeder i de nye medier. Siden vil blive publiceret i forbindelse med Blogathon 2007 den

6. februar. Derefter vil den være åben for alle børn og unge, der har lyst til at bidrage med indlæg.

På dagen vil vi også åbne det nye virtuelle IT-værksted i Cyberhus, hvor børn og unge i samarbejde med en vejleder, vil komme med gode råd om hvordan Internettet kan bruges på en sjov – og ikke mindst sikker måde. ■

**Husk at kikke ind forbi
næste gang du er på
cybervejen –
www.cyberhus.dk**

KONTAKT

www.cyberhus.dk
www.cyberskole.dk
www.cyberfrivillig.dk
www.ungdommens-vel.dk

Cyberhus - Jylland

Sønder alle 33
8000 Århus C. - t: 86 370 400

Cyberhus - Sjælland

Dronningensvej 4, 2 sal
2000 Frederiksberg - t: 86 370 400

Projektleder Anni Marquard

anni@cyberhus.dk m: 50 50 24 13
Skolekoordinator: Trine Sindberg
anni@cyberhus.dk m: 50 52 31 04

Børns rettigheder på nettet

AF RIKKE FRANK JØRGENSEN OG CHRISTOFFER BADSE, INSTITUT FOR Menneskerettigheder

Nye medier medfører ofte en masse nye spørgsmål. Dette gælder ikke mindst for internettet, der de seneste 10 år har givet anledning til megen debat, særligt om børns brug af mediet. Skal der filtre op for at beskytte børn på skoler og biblioteker? Hvordan beskytter man børn mod børnelokkere i cyberspace? Hvilke færdselsregler gælder på nettet? Skal man bruge teknologien til at overvåge børn af hensyn til deres sikkerhed? Osv.

Artiklen vil med udgangspunkt i børns rettigheder give svar på nogle af de spørgsmål, der ofte rejses i forhold til børns brug af nettet. Forfatterne vil argumentere for, at selvom nettet rejser nye problemstillinger, skal svarene findes med udgangspunkt i de hensyn som er udmøntet i de internationalt anerkendte menneskerettigheder som vi i Danmark har været med til at vedtage i løbet af de seneste 60 år.

BESKYTTELSE AF BØRNS RETTIGHEDER

Børn har menneskerettigheder ligesom voksne og er derfor beskyttet af internationale menneskerettighedskonventioner ligesom alle andre. De har imidlertid også et særligt behov for beskyttelse, hvilket er fastslået i FN's Konvention om Barnets Rettigheder fra 1989, i daglig

tale Børnekonventionen. Børn er i konventionen er defineret som personer under 18 år. Konventionen er i dag det vigtigste redskab i arbejdet med børns rettigheder og Danmark er juridisk forpligtet til at overholde de rettigheder, som konventionen fastslår. Børnekonventionen dækker et bredt felt af områder, der er væsentlige for barnets udvikling, omsorgen for barnet og barnets andre behov. Konventionen er den menneskerettighedskonvention, der er tiltrådt af langt de fleste lande og den nyder derfor en helt særegen status ved sin globale anerkendelse. Ideen om at børn er en særlig udsat gruppe, der har behov for særlig beskyttelse, er dog ikke ny. I FN's Verdenserklæring fra 1948 finder vi princippet om, at børn har et særligt behov for beskyttelse. Ver-

denserklæringen anerkender også, at retten til uddannelse har stor betydning for børn, selvom de ikke i erklæringen eksplícit er nævnt som rettighedshavere.

Det er familien, der er den primære ramme for barnets rettigheder, men Børnekonventionen understreger, at også staten skal yde barnet støtte i at kunne nyde sine rettigheder. Udgangspunktet er, at børn skal beskyttes og drages omsorg for, og at børns udfoldelsesmuligheder især skal respektere fire grundlæggende principper, som alle rettigheder skal læses i lyset af. Disse principper er hensynet til barnets bedste, retten til ikke at blive diskrimineret, retten til udvikling, samt inddragelse i beslutninger, der vedrører barnet. De grundlæggende principper er vigtige at være bevidste om og skal vurderes på lige fod, når man overvejer forskellige tiltag i forhold til internettet.

BØRNEKOMITÉEN

Danmark og andre landes overholdelse af Børnekonventionens bestemmelser bliver overvåget af FN's Børnekomité, der med jævne mellemrum vurderer om den praktiske gennemførelse af forpligtelserne er tilfredsstillende. Komitéen, der består af børnesagkyndige fra forskellige lande, baserer sin endelige vurdering på oplysninger indgivet af landet selv, suppleret med alternativ information fra eksempelvis børneorganisationer, børneråd og nationale menneskerettighedsinstitutioner. Vurderingen er ikke juridisk bindende, men baseret på en såkaldt konstruktiv dialog og skulle gerne virke som et nyttigt værktøj for både regering, opposition og civilsamfund i forhold til, hvilke områder der bør prioriteres og hvor der er behov for en særlig indsats. Komitéens vurderinger og anbefalinger skulle gerne give anledning til national debat og

At sætte et filter op, som rammer en bred gruppe af børn i flere aldersklasser, f.eks. på en skole, vil typisk være problematisk, idet filteret ikke på én gang kan tillade adgang til information, som er passende for de ældste elever, og blokere information som er skræmmende for de yngste.

fokusering på de nævnte områder.

I forhold til internettet har komitéen for nyligt rost Danmark for oprettelsen af en særlig IT-efterforskningsenhed hos politiet, der blandt andet efterforsker børnepornografi på internettet. Ligeledes er forskellige videns- og behandlingsprojekter blevet fremhævet, i forhold til bekæmpelsen af seksuelt misbrug af børn. Endeligt er samarbejdet mellem politi, internetudbydere og børneorganisationer vedrørende børnepornografisk materiale på internettet blevet fremhævet.

Komitéen har dog også udtrykt bekymring over det stigende omfang af skadeligt materiale, der er tilgængeligt, selvom det anerkendes at der er udarbejdet retningslinier for børns færden på Internettet.

FAQ

Har børn lov til at søge frit på nettet eller er det okay, at skoler og biblioteker installerer filtre for at beskytte børn?

De klassiske frihedsrettigheder gælder også for børn. Børnekonventionen giver med artikel 13 børn ret til ytringsfrihed, herunder til at søge, modtage og videregive oplysninger og tanker af enhver art. Der kan imidlertid være situationer, hvor det er rimeligt at blokere børns adgang til information for at beskytte dem mod skræmmende oplevelser. Afvejningen af hvad der er rimeligt at blokere, vil afhænge af barnets alder, barnets modenhed og forældrenes eller institutionens moral.

At sætte et filter op, som rammer en bred gruppe af børn i flere al-

dersklasser, f.eks. på en skole, vil typisk være problematisk, idet filteret ikke på én gang kan tillade adgang til information, som er passende for de ældste elever, og blokere information som er skræmmende for de yngste. Vælger man at installere filtre for at beskytte børn må det sikres, at filteret ikke rammer brede end hvad der er nødvendigt for at beskytte barnet, og at man fortsat sikrer barnet den videst mulige adgang til at søge information.

Det er samtidig vigtigt at huske, at filtre ikke løser alle problemer vedrørende børns brug af nettet. Filtre beskytter ikke børn mod kontakt i chat rum eller andre sociale rum på nettet. Filtre beskytter heller ikke mod, at børn bliver kontaktet på f.eks. netcaféer,

hvor de ofte vil være uden opsyn af voksne. Brug af filtre kan skabe en falsk tryghed, fordi beskyttelsen overgives til en teknisk løsning, frem for at ruste barnet til at beskytte sig selv.

Har børn ret til privatliv på nettet?

Ja, Børnekonventionen giver med artikel 16 børn ret til privatliv. Bestemmelsen understreger, at intet barn må udsættes for vilkårlig eller ulovlig indblanding i sit privat- og familieliv, sit hjem eller sin korrespondance. Retten til privatliv gælder også på nettet, men skal afvejes overfor barnets krav på beskyttelse. Hensynet til privatlivets fred er bl.a. understreget i den danske straffelov og persondatabeskyttelsesloven ***Må børn overvåges af voksne f.eks. i chat rum?*** Fra et forældresynspunkt

Retten til privatliv gælder også på nettet, men skal afvejes overfor barnets krav på beskyttelse. Hensynet til privatlivets fred er bl.a. understreget i den danske straffelov og persondataskyddsloven.

kan man hævde, at overvågninger tjener et omsorgsformål, nemlig at sikre beskyttelse af barnet, når det færdes på nettet. Set i forhold til barnets privatliv, vil det imidlertid være et indgreb at blive permanent overvåget uden forudgående inddragelse i beslutningen og uden mulighed for at vælge overvågningen fra. *Hvordan kan børn beskytte deres privatliv på nettet, f.eks. i chat rum?* De fleste hjemmesider har politik for privatlivsbeskyttelse (privacy-politik), der siger noget om, hvilke informationer der bliver opsamlet og hvordan de bliver anvendt. Det er en god ide altid at læse privacy politikken, når man bruger en tjeneste på nettet, hvad enten man er barn eller voksen. Som udgangspunkt bør man undgå at give information, f.eks. i profilnavn, der giver mulighed for at identificere hvem man er.

Må man lægge fotos af børn på sin hjemmeside

eller blog?

Af straffeloven fremgår det, at man kan straffes, hvis man uberettiget videregiver billeder vedrørende en andens private forhold.

I forhold til offentliggørelse af billeder på hjemmeside eller blog er udgangspunktet, ifølge Datatilsynet, at et såkaldt situationsbillede kan offentliggøres uden samtykke. Situationsbilleder defineres som billeder, hvor en situation er det egentlige formål med billedet. Dog vil situationsbilleder normalt ikke kunne offentliggøres uden samtykke, hvis der

er tale om besøgende på en bar eller lignende. Det afgørende kriterium er, at den afbildede ikke føler sig udstillet, udnyttet eller krænket. Offentliggørelse af portrætbilleder kræver altid samtykke.

Generelt kan man sige at loven ikke bare beskytter en persons privatliv, men også personens værdighed. Der vil være øget risiko for, at en persons værdighed krænkes, hvis billedet er tilgængeligt via internettet, fordi spredning og kopiering er meget nemt. At værne om en persons værdighed er et centralt menneskeretligt beskyttelseshensyn og derfor bør man tænke sig om en ekstra gang før man offentliggør materiale om andre på nettet. Hvis et barn eller forældre føler sig selv eller sit barns privatliv udstillet og ønsker at blive fjernet fra en hjemmeside, bør dette ønske følges. Ligeledes vil videovold, såkaldt

”happy slapping”, have karakter af krænkende adfærd over for offeret, udover at det naturligvis også er en overtrædelse af straffelovens bestemmelser om vold. Optagelserne af vold er i sig selv en skærpende omstændighed ved strafudmålingen og i de seneste sager har der været tale om ubetinget fængselsstraf til selv unge lovovertrædere og erstatning til offeret.

INTERNETTET UDFORDRER RETTIGHEDER

Menneskerettigheder, herunder børns rettigheder, bliver udfordret med brugen af internettet. Der opstår nye problematikker som konventionerne ikke forudså, da de blev skrevet. Alligevel er de menneskeretlige principper stadig et relevant udgangspunkt, idet de bygger på de opsamlede erfaringer, der er vigtige i alle demokratiske samfund, uanset teknologisk udvikling. Rettighederne skal og bliver da også fortolket i forhold til nutidige problemstillinger. Udgangspunktet skal her fortsat være hensynet til barnets rettigheder og værdighed, ikke mindst når vi skal finde færdselsregler for børns færden, friheder og beskyttelse i det digitale univers. ■

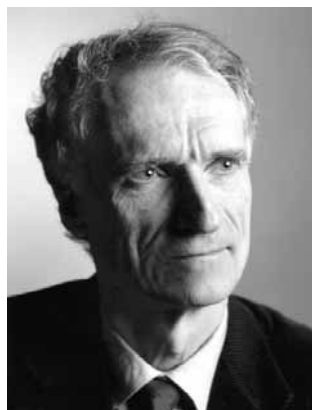
Udgangspunktet skal her fortsat være hensynet til barnets rettigheder og værdighed, ikke mindst når vi skal finde færdselsregler for børns færden, friheder og beskyttelse i det digitale univers.

Kommunernes arbejde med skolen skal støttes

Debat

AF BERTEL HAARDER, UNDERVISNINGSMINISTER

Det seneste år har været en spændende og udfordrende tid for skolerne. Nogle har måske endda følt, at det har været lidt for udfordrende med alle de nye initiativer i folkeskolen. Og nogle har udtrykt bekymring over, om ændringerne betyder, at Undervisningsministeren nu skal til at styre alt, hvad der foregår i folkeskolen.

I starten af 1900-tallet administrerede ministeriet alt i folkeskolen. Lige fra bygningerne til om læreren havde rene negle. Det var nedskrevet i cirkulærer, hvor ofte toiletterne skulle kalkes, og hvor mange potteplanter, der måtte stå i vinduerne. Sådan bliver det ikke igen! Skolerne og kommunerne er nu engang de bedste til at administrere deres egen dagligdag. Når bare de får redskaberne til at gøre det.

Fra årsskiftet har vi fået 98 nye storkommuner, der har størrelsen og kræfterne til at løfte de opgaver, som kommunerne har fået ansvaret for. Ansvaret er samlet ét sted for at skabe sammenhæng og helhed i opgaveløsningen. Det er ved at tænke på tværs af opgaveområder, at vi skal løse fremtidens udfordringer.

De ti test, som har fået så meget omtale, udgør kun en lille del af evaluerings-

værktøjerne. Test har ingen værdi i sig selv – grisen bliver jo ikke federe af at blive vejlet!

Kommunerne får et klart og sammenhængende ansvar for børns læring fra førskolealderen og frem til afslutningen af en ungdomsuddannelse.

Hvis eleverne skal blive bedre til det faglige, skal vi lægge grunden til en stærkere evalueringskultur. De ti test, som har fået så meget omtale, udgør kun en lille del af evalueringsværktøjerne. Test har ingen værdi i sig selv – grisen bliver jo ikke federe af at blive vejlet! Derfor skal der følges op med elevplaner, der sikrer, at ingen bliver ladet i stikken på grund af utilstrækkelig og usystematisk viden om deres udbytte af skolegangen. Endelig er der indført obligatoriske afgangsprøver, som sikrer at alle elever – når de forlader folkeskolen – har opnået tilstræk-

kelige kundskaber til at kunne starte på og gennemføre en ungdomsuddannelse.

Målet er en kultur, hvor tilbagemeldinger til børn og forældre er en naturlig del af hverdagen, og en kultur, hvor skolen er langt mere synlig og tydelig omkring, hvad der skal læres, og hvordan det enkelte barn når de mål, som det skal. Via blandt andet test kan både lærere, elever og forældre langt bedre følge med i, hvor langt eleverne er nået, og på den baggrund kan læreren målrette sin undervisning til glæde for den enkelte elev. Nu bliver det lettere at finde frem til og dokumentere god praksis, så vi kan forbedre skolen ved at fremhæve og rose det gode i stedet for at fortsætte med at sprede mismod over de midelmådige resultater. Der findes ikke et eneste problem i folkeskolen, der

ikke er løst – et eller andet sted. Det gælder om at finde frem til den gode praksis og dokumentere den, så vi kan få mere viden om, hvad der virker.

Men flere bekendtgørelser gør jo ingen sommer. Regeringens vigtigste mål har været at give en række konkrete redskaber til kommunerne i deres arbejde med at forbedre skolernes kvalitet. De redskaber er nu givet, og nu er det op til kommunerne at bruge dem i samarbejde med skolerne.

Det skal stå lysende klart for alle på landets folkeskoler, at de hos kommunen kan hente den støtte og vejledning, der er brug for. Og det skal stå klart, at det er i samarbejde med kommunen, at målet om verdens bedste folkeskole skal opnås. Men min dør står åben – er der brug for justeringer af de redskaber, der er givet, lytter jeg gerne. ■

Lus på skolen

AF ANETTE MORGEN, NORPHARMA A/S

På nogle skoler har lus udviklet sig til et permanent problem. Hvad kan skolen og forældrene egentlig gøre for at slippe af med lusene? Svaret kan koges ned til de tre kodeord: Tjekke – behandle – koordinere.

FORÆLDRE

Forældre – glem alt om frysning af krammedyr og vask af tøj og sengetøj. I skal heller ikke gå i gang med at gøre hele huset rent. Ikke for lusenes skyld i hvert fald – disse tiltag påvirker dem overhovedet ikke. Lusene lever i håret og ingen andre steder. Her lever de små blodsugere hele deres liv, og det er derfor vigtigt, at man koncentrerer sin indsats helt og holdent om, hvad der måtte være i håret. Lusene spredes ved almindelig fysisk kontakt – hoved mod hoved – f.eks. når børn leger sammen. Lus kan hverken flyve eller hoppe.

AT TJEKKE OG BEHANDLE FOR LUS

For at forebygge at lusene udvikler sig til en plage skal forældrene med jævne mellemrum *tjekke* børnene med en god tættekam. Jo hyppigere des bedre – men mindst en gang om ugen. Det er især vigtigt at tjekke børnene før og lige efter, de begynder i skole efter en ferie, specielt efter sommer- og juleferien. Erfaringsmæssigt ved vi at det er lige efter afslutnin-

gen af disse ferier, at der er rigtigt mange lus. Brug balsam ved kæmningen, da det forhindrer lusene i at bevæge sig frit rundt i håret. Samtidigt gør balsam det nemmere at kæmme håret, specielt når det er langt og tykt. Husk – det er alle i familien, som skal tjekkes hver gang. Voksne kan også få lus.

Finder man levende lus, skal man sørge for at *behandle* med det samme. Vælg et lusemiddel, som er effektivt (spørg på apoteket, om det har en dokumenteret effekt), midlet skal være sikkert at anvende (f.eks. uden allergifremkaldende stoffer og forbindelser, der trænger gennem huden) og endelig skal det være nemt at bruge. Hedrin er et nyt lusemiddel, der opfylder alle disse krav: Effektivt, sikkert og nemt at anvende. Husk, at for alle lusemidler gælder, at behandlingen skal gentages efter 7 dage.

SKOLEN

Når man har fundet lus, er det vigtigt at koordinere indsatsen mod lusene. Det sker først og fremmest ved at informere barnets kam-

merater (og kammeraternes forældre), lærere og SFO-personale. Aftal, at alle (familien såvel som skole- og legekammeraterne) behandler på samme dag eller over en weekend. Koordineres behandlingen ikke, er der en meget stor risiko for gensmitte fra de af barnets kontakter, der ikke er blevet behandlet. Sker det først et par gange, kan motivationen hurtigt falde hos de forældre, der faktisk prøver at gøre noget ved lusene.

Skole og SFO spiller en vigtig rolle, netop når det gælder om at koordinere indsatsen mod lus. Tag problemet op på forældre-møder f.eks. ved at undervise i, hvordan man tjekker for lus ved kæmning. Skolen er det sted, hvor indsatsen mest effektivt kan koordineres f.eks. ved at dele sedler ud, sætte pla-

kater op m.v.. Skolen kan også i breve til forældrene opfordre til, at eleverne tjekkes før skolestart. Der kan derudover indføres "Store lusedage".

I England afholdes tre lusedage om året. Den første ligger lige før skolestart om sommeren, den anden ca. en måned efter skolestart, og den tredje ligger i slutningen af januar. Her i Danmark har vi i flere år haft en "Store lusedag" i slutningen af januar, men da luseproblemet er størst i efteråret, er der et stort behov for at udvide med de to andre lusedage. Sådanne lusedage organiseres typisk i samarbejde med sundhedsplejen.

Gør noget ved lusene – det betaler sig. Lus er nemlig en betydelig tidsrøver såvel for forældre og elever som for lærere.

FAKTA OM LUS

- Alle kan få lus, men skole- og institutionsbørn mellem 3 og 10 år er særligt udsatte.
- Lus smitter ved direkte kontakt mellem to hoveder, for eksempel under leg.
- Piger får oftere lus end drenge, hvilket primært skyldes hårlængde.
- Lusene lever af at suge blod.
- Hunlus kan lægge op til 8 æg om dagen. Æggene klister til håret helt nede ved hovedbunden og udklækkes efter 6-9 dage
- Alle familiens medlemmer og omgangskreds bør undersøges grundigt med en tættekam for lus, når en person sættes i behandling. Undersøgelsen bør gentages mindst en gang om ugen i de efterfølgende uger
- Lus behandles ved hyppig kæmning af håret (hver anden dag i 14 dage) eller ved behandling med et lusemiddel (to gange med 7 dages mellemrum)

God skoleledelse er... Mirakel eller fyrtårn?

Månedens kommentar

AF ANKER MIKKELSEN,
MPM
www.ankermikkelsen.dk

Skoleledernes to formænd har i anledning af nytåret et nytårsønske. De ønsker begge, at vi vil få mere professionel skoleledelse. Ønsket er fremsat i en pressemeddelelse i anledning af de to foreningers fælles konference i Landstingssalen på Christiansborg den 8. januar 2007. På konferencen offentliggjorde skolelederne et udviklingsarbejde, der sætter ramme om det samlede ledelsesmæssige ansvar i folkeskolen. Udviklingsarbejdet manifesterer sig i et kodeks på 11 punkter, der med udgangspunkt i et værktøj fra "Forum for offentlig topledelse", der tidligere har opstillet et ni-punkts kodeks for god offentlig topledelse i Danmark.¹

I Danmarks Evalueringsinstituts evalueringsrapport af skoleledelse i folkeskolen fremsættes som en af de centrale anbefalinger til det nationale niveau: "(...)at undervisningsministeriet og KL sætter et udviklingsarbejde i gang der skaber et kodeks for god

Anker Mikkelsen har siden maj 2004 med få undtagelser leveret »Månedens kommentar«.

Her har han bl.a. belyst det finske skolesystem, den samtidige skole, skoleelevernes sundhed, skolens faglighed samt skole og opdragelse.

1984 til 2004 har Anker Mikkelsen været leder i folkeskolen, skrevet adskillige bøger og udviklet den pædagogiske idé bag Hellerup Skole. 1998 til 2000 gennemførte Anker Mikkelsen uddannelsen Master of Public Management ved Syddansk Universitet. Han er nu indehaver af **ami**Skoleudvikling, der i samarbejde med DAFOLO tilbyder bl.a. efteruddannelse og coaching.

skoleledelse"²

Rapporten konstaterer: "(...)at loven definerer et ansvar for skolens virksomhed, men at den ikke præciserer hvordan opgaven skal løses, dette er altså et grundvilkår den enkelte skoleleder er nød til at forholde sig meget konkret til."³

I første omgang vendte Kommunernes Landsforening sig imod tanken om et særligt kodeks for skoleledelse med den begrundelse, at man ikke ønsker en sektorisering af ledelse i kommunerne. Alligevel slutter KL nu op omkring skoleledernes initiativ til at opstille kodekset "God skoleledelse er".

Hvad skoleledernes 11 punkter måtte mangle i autorisation, skoleejernes organisation KL er kun nølende kommet med i sidste øjeblik, har de til gengæld i handlekraft og indsigt. Skolelederne er

om nogen dem, der har skoene på og ved hvor de trykker. Ud over at opstille de 11 kriterier i kodeks, har de taget hul på debatten om drøftelse af vilkår for ledelse og opstiller en positiv liste over det kommunale ansvar for at sikre grundlaget for god skoleledelse. I notatet kodeks til eftertanke hedder det: "Kodeks er et velegnet afsæt for at aftale og fastlægge ledelsesgrundlaget i de enkelte kommuner. Et ledelsesgrundlag udarbejdes på baggrund af kommunens værdigrundlag, og er sammen med kommunens løn og personalepolitik den helhed, der beskriver kommunens og ledernes indbyrdes krav og forventninger.

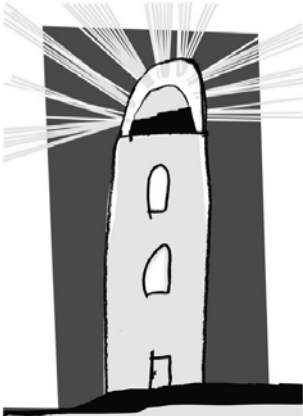
Kodeks for god skoleledelse indkredser skolelederens ansvarsområder, mens det aftalte ledelsesgrundlag beskriver kommunens. Det kommunale

ledelsesgrundlag kunne eksempelvis handle om, at kommunen påtager sig ansvaret for at sikre:

- at de skolepolitiske mål er klare og tydelige
- et rimeligt ledelsesmæssigt råderum bl.a. gennem hensigtsmæssige økonomiske styringsmodeller
- et godt grundlag for ledernes uddannelse og udvikling af ledelsesfaglige, pædagogiske, administrative og personlige kompetencer
- den nødvendige tid til det mangefacetterede ledelsesarbejde
- de nødvendige forudsætninger for at tiltrække, udvikle og fastholde et kompetent personale
- en rimelig økonomisk ramme til skolens drift
- nogle velholdte og velfungerende fysiske rammer."⁴

Skolelederne bruger fyr-

God skoleledelse er

-
1. at afklare sit ledelsesrum og påtage sig lederskabet
 2. at påtage sig ansvar for, at skolen efterlever lokale, kommunale og nationale politiske mål
 3. at skabe en åben og kommunikerende skole
 4. at se sin skole som en del af det kommunale fællesskab og den offentlige sektor som helhed
 5. at sikre kvaliteten i skolens lærings-, omsorgs-, og dannelsesprocesser
 6. at sikre skolens fokus på resultater og effekter
 7. at have udsyn og arbejde strategisk med skolens udvikling
 8. at sikre kvaliteten i udvikling og ledelse af skolens personale
 9. at sikre sammenhæng mellem ressourcer, mål og resultater
 10. at udvise professionel og personlig integritet
 11. at værne om folkeskolens og det demokratiske samfunds værdier

Kodeks for god skoleledelse. Skoleledernes 11 punkter

tårnet som deres ledemærke og tegner direkte lys til hvert enkelt af de 11 punkter, og det er rigtigt, der må ikke mangle nogen.

Et andet sted, hvor fyrtårnet er blevet synonymt med skoleledelse er i Birthe og Lars Qvortrups bog "Ledelsens mirakel – om skoleledelse i et vidensperspektiv", hvor de beskriver ledelse som et dobbelt mirakel med ordene: "Skoleledelse er med andre ord et dobbelt mirakel. Dels skal man som leder påvirke medarbejdernes adfærd, dels

skal denne adfærd resultere i børnenes læring. Alligevel ved vi at miraklet sker. At ledelse gør en forskel. At en bestemt skole ændrer karakter, når en ny leder bliver ansat, og at dette karakter-skifte kan resultere i mere og bedre læring."⁵

Skolerne har brug for fyrtårne og mirakler. Tak til skolelederne, der læste Danmarks Evalueringsrapport om skoleledelse og tog sagen i egen hånd og tak til Birthe og Lars Qvortrup for deres mirakel – der i øvrigt har et fyrtårn på forsiden.

Noter

- 1 Se www.publicgovernance.dk
- 2 Skoleledelse i folkeskolen, Danmarks Evalueringsinstitut 2006
- 3 Skoleledelse i folkeskolen, Danmarks Evalueringsinstitut 2006, side 25
- 4 Findes i sin helhed på adressen www.skolelederne.org
- 5 Ledelsens mirakel, Birthe og Lars Qvortrup, Dafolo 2006